

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Πορτρέτα εφήβων

Τίτλος:

*«Μια τρυφερή μορφή παιδιού γράφεται και σβήνει:
παιδί και παιχνίδι»*

Συγγραφή: ΜΑΡΙΝΑ ΑΡΕΤΑΚΗ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΝΑ ΑΡΕΤΑΚΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Μια τρυφερή μορφή παιδιού γράφεται και σβήνει¹: παιδί και παιχνίδι

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρίνα Αρετάκη

Δημιουργία σεναρίου

Μαρίνα Αρετάκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

5^ο Γυμνάσιο Χανίων

Χρονολογία

Από 20-01-2014 έως 18-3-2014.

Διδακτική/θεματική ενότητα

Πορτρέτα εφήβων

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

13 ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

¹ Γ. Σεφέρης, «Σχέδια για ένα καλοκαίρι»: [Ανάμεσα σε δυο πικρές στιγμές]. *Τετράδιο γυμνασμάτων*, 1940. Στο *Ποιήματα*, 149. Αθήνα: Ίκαρος, 1974.

II. Εικονικός χώρος: Wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για τον μαθητή: θα πρέπει ο μαθητής να είναι εξοικειωμένος με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο καθώς και με βασικές εφαρμογές των Η/Υ: μηχανή αναζήτησης, πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Word), πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων.

Για τον δάσκαλο: έπρεπε να διαθέτει γνώσεις Τ.Π.Ε. Α΄ επιπέδου. Χρήσιμο θα είναι να γνωρίζει αρκετά καλά το υπερρεαλιστικό κίνημα.

Για το σχολείο: η τάξη θα πρέπει να διαθέτει διαδραστικό πίνακα ή βιντεοπροβολέα ή οποιοδήποτε άλλο σύστημα προβολής. Επίσης, κάποιες από τις ώρες διδασκαλίας θα πρέπει να γίνουν στο εργαστήριο πληροφορικής. Στη συγκεκριμένη εφαρμογή, αυτό κατέστη δυνατό μόνο για μια διδακτική ώρα, χρησιμοποιήθηκε, ωστόσο, ο συνεργατικός χώρος ενός Wiki.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρίνα Αρετάκη, *Μια τρυφερή μορφή παιδιού γράφεται και σβήνει*: παιδί και παιχνίδι, Νεοελληνική Λογοτεχνία Β΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αυτό, που εντάσσεται στη διδακτική ενότητα «Πορτρέτα εφήβων», περιστράφηκε γύρω από την έννοια του «παιχνιδιού» και γενικότερα της παιδικότητας, έτσι όπως αυτές αποτυπώνονται σε διάφορα πεζά ή ποιητικά κείμενα της ελληνικής και ευρωπαϊκής λογοτεχνίας. Τα κείμενα που μελετήθηκαν προέρχονταν εν μέρει από το Ανθολόγιο της Β΄ τάξης. Η διδασκαλία ήταν μετωπική αλλά κυρίως ομαδοσυνεργατική, ενώ περιελάμβανε εργασίες ατομικές και ομαδικές. Όσον αφορά

στην πορεία του σεναρίου, αυτή ξεκίνησε από τη συγκεκριμένη και απτή έννοια του «παιχνιδιού» στη ζωή των παιδιών και αφού εξέτασε διάφορες εκφάνσεις του μέσα από τη μελέτη σκίτσων, ταινιών και κειμένων, κατέληξε στο παιχνίδι ως μέσο καλλιτεχνικής δημιουργίας. Οι εργασίες των μαθητών πραγματοποιήθηκαν στην τάξη, αλλά και στον συνεργατικό χώρο ενός Wiki. Χάρη στις δυνατότητες που παρέχει το τελευταίο, η συνεργασία επεκτάθηκε εκτός του 5^{ου} Γυμνασίου Χανίων, καθώς το κοινό Wiki που δημιουργήθηκε το μοιραστήκαμε με μαθητές του 4^{ου} Γυμνασίου Σπάρτης «Γιάννης Ρίτσος», στο οποίο διδάσκει ο συνάδελφος που εφάρμοζε, επίσης, το σενάριο, ο Γιάννης Κονδυλόπουλος.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Αφετηρία του σεναρίου αποτέλεσε η θετική πρόσληψη από τους μαθητές του ποιήματος του Ζακ Πρεβέρ [«Βγαίνοντας από το σχολείο»](#). Με το ποίημα αυτό χάρηκαν και διασκέδασαν, ιδιαίτερα μετά τη διδασκαλία κειμένων που είχαν να κάνουν με προβλήματα της εφηβικής ηλικίας. Κρίναμε ότι η εξέταση κειμένων που αποτυπώνουν την παιδική ηλικία, διερευνούν πλευρές της και επικεντρώνονται στην έννοια του παιχνιδιού λειτουργεί στους έφηβους μαθητές και ως αναστοχασμός για ό,τι αφήνουν πίσω τους. Στα κείμενα εξετάστηκε η τρυφερή αλλά και η σκληρή, η διαυγής αλλά και αινιγματική πλευρά της παιδικότητας καθώς και η επώδυνη συχνά επαφή του κόσμου των παιδιών με τον κόσμο των ενηλίκων. Επίσης, ο υπερρεαλισμός προσεγγίστηκε ως ένα κίνημα που εμπεριέχει στοιχεία της παιδικής ηλικίας (όνειρο, φαντασία) και επινόησε παιχνίδια χρησιμοποιώντας τα ως τρόπο αποκάλυψης μιας βαθύτερης πραγματικότητας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τον κόσμο ένα παιδί,
- να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο του παιχνιδιού στη ζωή του ανθρώπου,
- να διαπιστώσουν ότι το παιχνίδι μπορεί να αποτελέσει στοιχείο της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να γνωρίσουν σημαντικούς πεζογράφους και ποιητές της ελληνικής και μεταφρασμένης λογοτεχνίας μέσα από κείμενα με την ίδια θεματική,
- να μάθουν να μελετούν ένα θέμα από πολλές οπτικές γωνίες,
- να γνωρίσουν διαφορετικές μορφές αφήγησης και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τον αφηγητή,
- να γνωρίσουν ένα σημαντικό λογοτεχνικό κίνημα όπως ο υπερρεαλισμός και να κατανοήσουν βασικές αρχές του.

Γραμματισμοί

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες μετά το τέλος της διδασκαλίας να μπορούν:

- να παράγουν λόγο σχετικά με τις δραστηριότητες των παιδιών και ιδιαίτερα σχετικά με τον ρόλο του παιχνιδιού στη ζωή τους,
- να κατανοούν μια ταινία και να μελετούν τους ήρωές της,
- να διακρίνουν μια συγκεκριμένη θεματική σε μια αφήγηση, τόσο κειμενική όσο και με εικόνες (σκίτσα, κινηματογράφος),
- να συγκρίνουν στοιχεία από διαφορετικά κείμενα,
- να ξεχωρίζουν τα είδη των αφηγητών,
- να εντοπίζουν τη φωνή και την οπτική του παιδιού μέσα σε ένα κείμενο,

- να βρίσκουν ποιες λειτουργίες επιτελεί το παιχνίδι σε κάθε κείμενο,
- να ασκούν κριτική στις εργασίες άλλων μαθητών.

Επιδιώχθηκε, τέλος, να ασκηθούν στη δημιουργική γραφή.

Διδακτικές πρακτικές

Μετά από τη μελέτη σκίτσων και μιας μικρού μήκους ταινίας με θεματική που εντάσσεται στο σενάριό μας, εξετάστηκαν κείμενα που βρίσκουμε στο Ανθολόγιο της Β΄ Γυμνασίου και άλλα σχετικά κείμενα εκτός Ανθολογίου, καθώς και μια ακόμη ομόθεμη μικρού μήκους ταινία. Ακόμα, μελετήσαμε το ποίημα του Ζακ Πρεβέρ «Βγαίνοντας από το σχολειό μας», εύκολο και ευχάριστο, για να προωθήσουμε τις εργασίες δημιουργικής γραφής και να συνδέσουμε τη θεματική του σεναρίου με ένα καλλιτεχνικό κίνημα όπως ο υπερρεαλισμός. Οι ομάδες εργασίας παρέμειναν ίδιες σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του σεναρίου. Όσον αφορά στα φύλλα εργασίας, ήταν κάποιες φορές (π.χ. για τον σχολιασμό των ταινιών) κοινά ή βασίζονταν σε κοινά κείμενα (αλλά μέσα από ένα διαφορετικό πρίσμα). Με αυτόν τον τρόπο κάθε ομάδα μπόρεσε να παρακολουθήσει τις παρουσιάσεις των υπόλοιπων ομάδων ευκολότερα.

Η συνεργασία του τμήματος, μέσω του συνεργατικού χώρου του Wiki, με ένα άλλο σχολείο, με μαθητές που δεν γνώριζαν, χάρη στις δυνατότητες του Web 2.0, κινητοποίησε τους μαθητές οι οποίοι δεν είχαν εργαστεί ξανά σε τέτοιο χώρο.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Απαρχή της ιδέας υπήρξε η ανάγκη μέσα στη χρονιά για ευχάριστα και παιγνιώδη κείμενα, κάτι που διέκρινα κάθε φορά που δίδασκα το ποίημα του Ζακ Πρεβέρ, σε συνδυασμό με τη διάθεση να εισαχθούν οι μαθητές στη μελέτη ενός καλλιτεχνικού κινήματος όπως ο υπερρεαλισμός.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο μπορεί να ενταχθεί στη θεματική ενότητα της Β΄ Γυμνασίου «Πορτρέτα εφήβων» ([Νέο Πιλοτικό Πρόγραμμα Σπουδών](#)).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Κατά τη διάρκεια της Α΄ και Β΄ φάσης, οι μαθητές επεξεργάστηκαν δύο μικρού μήκους ταινίες, ενώ στη μέση περίπτωση της εφαρμογής άρχισε να λειτουργεί το Wiki, στο οποίο συνεργαστήκαμε με το τμήμα του 4^{ου} Γυμνασίου Σπάρτης «Γιάννης Ρίτσος», που εφάρμοζε το σενάριο την ίδια περίπτωση στιγμή. Οι μαθητές των δύο τμημάτων επικοινωνήσαν, κοινοποίησαν τις εργασίες τους και αντάλλαξαν απόψεις. Επίσης, στο περιβάλλον αυτό σχολίασαν τα κείμενα των συμμαθητών τους, όχι μόνον εκείνων με τους οποίους φοιτούν στο ίδιο σχολείο, αλλά και κάποιων τους οποίους δεν γνώριζαν προηγουμένως. Υπήρξε, επίσης, συζήτηση και κριτική σχετικά με το ίδιο το μέσο, δηλαδή το Wiki, τις δυνατότητες και τους περιορισμούς του.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Β΄ Γυμνασίου:

Έλλη Αλεξίου, [«Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν»](#).

Ζακ Πρεβέρ, [«Βγαίνοντας από το σχολείο»](#).

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Άλκη Ζέη, «Σκουληκαντέρες». Στο *Άλλοι καιροί άλλα παιδιά*, εικονογράφηση Φωτεινή Στεφανίδη, Βάσω Ψαράκη, 7-33. Αθήνα: Ε.Ψ.Υ.Π.Ε, 2000.

Ντανίλο Κις, «Το παιχνίδι» & «Οι αρραβωνιασμένοι». Στο *Πρώμα βάσανα*, 19-28, 51-59. Αθήνα: Κέδρος, 2004.

Μιμικά Κρανάκη, «Διακοπές». Στο *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Γυμνασίου*, 60-63. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Σχολικών Βιβλίων, 2001.

Πηνελόπη Δέλτα, *Τρελαντώνης*. Αθήνα: Εστία, 2011³⁰, 200-206, 227-229, 238-240.

Γιώργος Θεοτοκάς, *Λεωνής*. Αθήνα: Εστία, 2002²⁰, 7-9, 13-16, 19-24, 26-28.

Σαρλ Μπωντλαίρ, «Το παιχνίδι του φτωχού». *20 πεζά ποιήματα* από τη συλλογή *Petits poèmes en prose*, 23-26. Αθήνα: Ίκαρος, 1978.

Υποστηρικτικό υλικό

Βίντεο

[Ελλη Αλεξίου](#) [απόσπασμα από την εκπομπή «Μονόγραμμα»]

Ταινίες

Το κόκκινο μπαλόνι (Le ballon rouge), Αλμπέρ Λαμορίς, 1956.

«Song Song & Little Cat», John Woo (15'), από τη σπονδυλωτή ταινία με θέμα την παιδική ηλικία και την εκμετάλλευση *All the Invisible Children* (2005). [Η ιστορία δύο κοριτσιών στη σύγχρονη Κίνα που ενώ τους χωρίζουν τα πάντα, οι ζωές τους συναντιούνται μέσω ενός παιχνιδιού, μιας κούκλας που τυχαία βρίσκεται από τα χέρια του ενός στο άλλο παιδί.]

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Το εφαρμοσμένο σενάριο εκτάθηκε από χρονικής άποψης στις ώρες που προβλέπονταν στο συνταγμένο. Για την ακρίβεια, χρειάστηκε μία παραπάνω ώρα για την εφαρμογή του σεναρίου ενώ υπήρξαν και αρκετές αλλαγές, οι οποίες αφορούσαν είτε στη σειρά των δραστηριοτήτων², είτε σε προσθήκες³. Αυτές οι αλλαγές προέκυψαν εξαιτίας της πορείας των εργασιών, του χρόνου που αποφασίσαμε να διαθέσουμε στη μελέτη των παράλληλων κειμένων αλλά και ενός αναπάντεχα ευχάριστου καινούργιου στοιχείου, της δημιουργίας, δηλαδή, ενός Wiki, η οποία δεν προβλεπόταν στο αρχικό σενάριο αλλά δημιουργήθηκε από τη συνεργασία με τον

² Η προβολή μιας ταινίας μικρού μήκους μετακινήθηκε προς το τέλος της Β' φάσης και το ποίημα [«Βγαίνοντας από το σχολείο»](#) μετακινήθηκε στη Γ' φάση.

³ Προστέθηκε ένα φύλλο εργασίας για το κείμενο της Έλλης Αλεξίου [«Όμως ο μπαμπάς δεν εργόταν»](#).

συνάδελφο Γιάννη Κονδυλόπουλο, που περίπου την ίδια χρονική περίοδο άρχισε να εφαρμόζει το ίδιο σενάριο.

Η εμπειρία ήταν όχι απλώς ενδιαφέρουσα, αλλά –για τους μαθητές μου– μοναδική, αφού δεν γνώριζαν καθόλου τέτοιου είδους συνεργατικούς χώρους. Στη διδακτική πορεία θα δούμε αναλυτικότερα ότι η έναρξη του Wiki άλλαξε την κατεύθυνση του σεναρίου, το οποίο προσαρμόστηκε εν μέρει στο γεγονός ότι ένα άλλο τμήμα σε ένα άλλο σχολείο ασχολούνταν με το ίδιο θέμα και επομένως οι μαθητές θα μπορούσαν να ανταλλάξουν ιδέες. Κατά την εξέλιξη της εφαρμογής του σεναρίου υπήρχε μεγάλη συμμετοχή στο Wiki, ιδιαίτερα από τους μαθητές του σχολείου της Σπάρτης. Οι δικοί μου μαθητές, λόγω έλλειψης εμπειρίας κυρίως, υπήρξαν περισσότερο υποτονικοί και ενώ έδειχναν ενθουσιασμό δεν έφερναν πάντα εις πέρας τις εργασίες που προανήγγειλαν.

Μία από τις πιο ενδιαφέρουσες συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά την εφαρμογή ήταν αυτή που άρχισε ο συνάδελφος Γιάννης Κονδυλόπουλος και αφορούσε στην αναγκαστική χρήση λατινικών πεζών χαρακτήρων για τα ονόματα μαθητών-χρηστών του Wiki. Στη συζήτηση συμμετείχαν παιδιά και από τα δύο τμήματα. Το συγκεκριμένο περιβάλλον, στο οποίο δημιουργήθηκε το Wiki μας (pbworks.com), δεν υποστηρίζει ελληνικούς χαρακτήρες για τα ονόματα χρηστών που πληκτρολογούνται από τον διαχειριστή. Αντίθετα, οι ελληνικοί χαρακτήρες και η εναλλαγή πεζών-κεφαλαίων υποστηρίζονται μόνον αν ο λογαριασμός δημιουργηθεί μέσω ενός προσωπικού email. Με αφορμή ανάρτηση του συνάδελφου Γ. Κονδυλόπουλου σε σελίδα που δημιούργησε, δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές να εκθέσουν τις απόψεις τους σχετικά με τη μορφή και την καλαισθησία ή ακαλαισθησία των συγκεκριμένων ονομάτων, τις συνέπειες της χρήσης λατινικού αλφαβήτου στην ορθογραφία και τη στίξη, την εξάπλωση των greeklish, τη σχέση με τη γλώσσα, τον ρόλο των

ηλεκτρονικών μέσων αλλά και το οξύμωρο της χρήσης λατινικών χαρακτήρων στο μάθημα της Νεοελληνικής λογοτεχνίας⁴.

Α' φάση

1^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του που διαθέτει διαδραστικό πίνακα. Η ώρα που είχαμε στη διάθεσή μας δεν ήταν ολόκληρη γιατί έπρεπε να τελειώσουμε το κείμενο «Ο μικρός πρίγκιπας και η αλεπού», το οποίο αποτέλεσε και μια ομαλή μετάβαση προς τη θεματική του σεναρίου: μιλώντας για τον τρόπο με τον οποίο είναι γραμμένο το κείμενο, επιμείναμε στις τεχνικές με τις οποίες αποτυπώνεται σε αυτό η παιδικότητα. Επειδή οι σκέψεις των μαθητών ήταν ενδιαφέρουσες, δεν σταμάτησα τη συζήτηση αλλά θεώρησα ότι αυτή θα τροφοδοτούσε την ανάγνωση των επόμενων κειμένων του σεναρίου. Αυτό πράγματι συνέβη καθώς κατά τη διάρκεια του σεναρίου έγιναν αρκετές αναφορές στο κείμενο του *Μικρού πρίγκιπα*.

Έτσι, όταν τελείωσε η πραγμάτευση του κειμένου του Σαιντ-Εξυπερύ, ανακοίνωσα στην τάξη ότι θα αρχίζαμε μια καινούργια ενότητα μαθημάτων και ότι θα δουλεύαμε σε ομάδες⁵.

Αρχίσαμε, όπως προβλεπόταν στο συνταγμένο σενάριο, βλέποντας κάποια σκίτσα ως εισαγωγή στη θεματική μας –το παιδί και το παιχνίδι. Επρόκειτο για σκίτσα δύο διαφορετικών σκιτσογράφων, του [Sempé](#) (σκιτσογράφος του *Μικρού Νικόλα*) και του δικού μας [Αρκά](#). Μια τρυφερή και μια περισσότερο σκληρή εκδοχή της παιδικής ηλικίας ξετυλίχθηκε μπροστά στους μαθητές, οι οποίοι εκφράστηκαν ελεύθερα για το τι απεικονίζουν τα σκίτσα σχολιάζοντας τα. Αρχίσα με τον Sempé· το σκίτσο που τράβηξε περισσότερο την προσοχή των μαθητών ήταν αυτό με τα δυο παιδιά μπροστά στην τηλεόραση να βλέπουν αδιάφορα μια σειρά από φρικτά πράγματα (πολέμους, φόνους, πυρηνικές καταστροφές), ενώ στο τελευταίο καρέ που βλέπουν έναν κακό

⁴ Βλ. στιγμιότυπα από τη σχετική συζήτηση στο tek_m_3_wiki_latin_xarakt στον Φάκελο Τεκμηρίων.

⁵ Για διάφορους λόγους δεν είχαμε δουλέψει ομαδοσυνεργατικά μέχρι τότε.

λύκο φεύγουν τρομαγμένα. Με αφορμή αυτό το σκίτσο μίλησαν για ό,τι χαρακτηρίζει τα παιδιά: την άγνοια του πραγματικού κόσμου, την ύπαρξη ενός δικού τους κόσμου, τη διαφορετική σχέση πραγματικότητας και φαντασίας. Στη συνέχεια, διασκεδάσαμε με τα σκίτσα του [Αρκά](#) και το φοβερό, άτακτο, ανυπότακτο και ασεβές σπουργίτι.

Δυστυχώς, η ώρα τελείωσε πριν προλάβουμε να κάνουμε την επόμενη δραστηριότητα της Α΄ φάσης. Ενημέρωσα τα παιδιά ότι θα μελετούσαμε κείμενα εκτός του σχολικού Ανθολογίου κι επειδή αυτά θα ήταν αρκετά θα τους έδινα χρόνο για να τα διαβάσουν. Έτσι, μοίρασα φωτοτυπίες που περιείχαν όλα τα κείμενα που θα μελετούσαμε κατά τη διάρκεια της Β΄ φάσης και σε κάθε μάθημα που ακολούθησε υπενθύμιζα ότι έπρεπε να τα διαβάζουν σιγά-σιγά. Ήταν ιδιαίτερα ευχάριστο ότι σχεδόν όλοι οι μαθητές τελικά διάβασαν αυτά τα κείμενα που ήταν αρκετά (περίπου 20 σελίδες συνολικά).

2^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του και μετά από ένα μικρό πρόβλημα με τον υπολογιστή, ετοιμάσαμε την προβολή της μικρού μήκους γαλλικής ταινίας [Το κόκκινο μπαλόκι](#). Πρόκειται για μια πολύ χαριτωμένη αλλά όχι απλοϊκή ταινία για τη σχέση ενός παιδιού με ένα κόκκινο μπαλόκι με ανθρώπινες ιδιότητες. Η ποιητική αυτή ταινία ενδείκνυται όχι μόνο για τη σύντομη διάρκειά της αλλά και για την καλλιτεχνική της αρτιότητα.

Πριν την προβολή (και μέχρι να λυθεί το πρόβλημα με τον υπολογιστή από κάποιο πρόθυμο συνάδελφο), συλλέξαμε λέξεις για ένα συννεφόμελο με θέμα το παιχνίδι. Οι λέξεις που μαζέψαμε ήταν ακριβώς ό,τι θα μας απασχολούσε στη συνέχεια του σεναρίου («αγάπη», «χαρά», «ζήλεια», «χαμόγελο», «διασκέδαση», «απαραίτητο», «αγωνία», «γελάκια», «παρεα», «ψυχαγωγία», «ανυπομονησία», «λύπη», «φιλία», «κλεψιά», επικοινωνία, κορίτσια, εφευρετικότητα) αλλά και στην ταινία που θα βλέπαμε σε λίγα λεπτά⁶. Έτσι, οι μαθητές μόνοι τους έκαναν μια

⁶ Το συννεφόμελο δημιουργήθηκε από τη διδάσκουσα και παρουσιάστηκε στην τάξη την επόμενη φορά.

αυθόρμητη εισαγωγή στην ταινία, την προβολή της οποίας ξεκινήσαμε αμέσως, επειδή η διάρκειά της ήταν 35 λεπτά και θέλαμε να την ολοκληρώσουμε πριν χτυπήσει το κουδούνι. Οι μαθητές παρακολούθησαν με προσοχή τις περιπέτειες του παιδιού και τη σχέση του με το άτακτο κόκκινο μπαλόνι και λίγο πριν την τελευταία σκηνή (κατά την καταδίωξη του μπαλονιού από τα άλλα παιδιά), επέλεξα να σταματήσω την ταινία γιατί θα χτυπούσε το κουδούνι και ήθελα να είναι συγκεντρωμένοι οι μαθητές σε αυτήν την τελευταία σκηνή. Τους ζήτησα να σκεφτούν πώς νομίζουν ότι τελειώνει η ταινία (με τον “θάνατο” του μπαλονιού; ή κάπως αλλιώς) και να ετοιμάσουν το [Φύλλο εργασίας 1](#) που τους μοίρασα.

Οι ερωτήσεις στο [Φύλλο εργασίας 1](#) εστίαζαν σε βασικά υποθέματα με τα οποία θα ασχολούμασταν στο σενάριο (και με βάση τα οποία θα χωρίζονταν οι ομάδες): τη διαφορά του κόσμου των ενηλίκων από τον κόσμο των παιδιών, τον σημαντικό ρόλο που μπορεί να έχει ένα παιχνίδι στη ζωή ενός παιδιού, την ικανότητα των παιδιών να ζουν σε έναν ονειρικό κόσμο. Σε αυτό το φύλλο εργασίας κάποιες ερωτήσεις ήταν κοινές για όλους και άλλες ήταν ερωτήσεις για κάθε ομάδα. Το φύλλο εργασίας προϋπέθετε τον χωρισμό σε ομάδες αλλά ούτε αυτήν την ώρα είχαμε τον χρόνο φτιάξουμε τις ομάδες, για αυτό και ο χωρισμός έγινε την επόμενη φορά. Πάντως, η ανταπόκριση των παιδιών ήταν πολύ θετική αυτή την ώρα.

3^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του που διαθέτει διαδραστικό πίνακα. Στην αρχή τους έδειξα το συννεφόλεξο που είχα ετοιμάσει, το οποίο τους άρεσε ιδιαίτερα. Στη συνέχεια, μου υπενθύμισαν ότι δεν είχαν δει τα τελευταία λεπτά της ταινίας [Το κόκκινο μπαλόνι](#). Σε αυτό το σημείο τους ρώτησα τι νομίζουν ότι θα γίνει στο τέλος. Η ερώτηση είχε σκοπό να διαπιστώσει αν οι μαθητές μπορούσαν να σκεφτούν μια έκβαση που να έχει σχέση με όσα προηγήθηκαν, να καταλάβουν ότι η ιστορία όσο σύντομη και να είναι έχει μια συνοχή και ότι το τέλος που θα δοθεί θα πρέπει, κατά κάποιον τρόπο, να έχει ετοιμαστεί από όσα προηγούνται. Οι μαθητές έδωσαν διάφορες

εκδοχές για την έκβαση της ιστορίας. Αρκετοί τόνισαν ότι, αφού η ταινία έχει θέμα το παιδί, τότε πιθανότατα θα τελειώσει με ευχάριστο τρόπο (το είδος, δηλαδή, «ταινία για παιδιά» προσδιορίζει και το τέλος της). Μετά από αυτή τη συζήτηση παρακολουθήσαμε τα τελευταία λεπτά της ταινίας. Η τάξη έδειξε ενθουσιασμό για το ονειρικό τέλος της ιστορίας.

Στη συνέχεια, η τάξη χωρίστηκε τυχαία σε ομάδες, ενώ έγινε μόνο μία αλλαγή που ζητήθηκε από έναν πολύ δύσκολο μαθητή επειδή πίστευε ότι δεν θα συνεργαζόταν καλά με την ομάδα του. Όρισα έναν συντονιστή για κάθε ομάδα και ενημέρωσα τους μαθητές ότι θα αξιολογηθεί η συνεργασία μέσα στην ομάδα.

Δόθηκε χρόνος στις ομάδες να γνωριστούν και να συζητήσουν την ερώτηση που αντιστοιχούσε στην καθεμία από το [Φύλλο εργασίας 1](#), που τους είχε δοθεί από την προηγούμενη φορά και είχαν την ευκαιρία να το κοιτάζουν στο σπίτι. Την ώρα αυτή παρατηρούσα τις ομάδες για να διαπιστώσω αν υπάρχει κάποιο πρόβλημα συνοχής ή αποτελεσματικότητας. Στο διάλειμμα μιλώντας με κάποιους από τους συντονιστές, διαπίστωνα ότι οι τρεις στις πέντε ομάδες δούλεψαν αρκετά καλά.

Δεν είχαμε χρόνο για να πάρει τον λόγο κάθε ομάδα. Έτσι, δόθηκε ατομική εργασία για την επόμενη φορά να διαβάσουν οι μαθητές το κείμενο [«Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν»](#) της Έλλης Αλεξίου που ανθολογείται στο σχολικό εγχειρίδιο.

Β' φάση

4^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του και ήταν χωρισμένο σε ομάδες. Αρχίσαμε κατευθείαν τη συζήτηση πάνω στο [Φύλλο εργασίας 1](#), αφού πρώτα θέσαμε την αρχική ερώτηση –κοινή για όλες τις ομάδες– για τη λειτουργία του χρώματος του μπαλονιού (το έντονο κόκκινο χρώμα σε αντίθεση με το γκριζο φόντο του Παρισιού). Οι μαθητές απάντησαν εύστοχα ότι το μπαλόνι δεν είναι ένα κοινό μπαλόνι, είναι το κεντρικό πρόσωπο της ταινίας, για αυτό και έπρεπε να τονιστεί η παρουσία του. Υποστήριζαν ακόμα ότι το κόκκινο χρώμα συμβολίζει το πάθος για τη ζωή και τα έντονα

συναισθήματα που έχουν παιδί και μπαλόνι, το ένα για το άλλο. Κατέληξαν ότι το μπαλόνι συμβολίζει την παιδικότητα.

Η ομάδα 1 απάντησε στην ερώτηση για τη σχέση παιδιού και μπαλονιού ότι υπάρχει μια βαθιά αμοιβαία φιλία μεταξύ τους, ότι το μπαλόνι ακολουθεί παντού το παιδί, από τη στιγμή που το παιδί ανακαλύπτει ότι το μπαλόνι είναι έμψυχο. Η σχέση αυτή προκαλεί τη ζήλεια των μεγάλων αλλά και των μικρών· σχεδόν όλοι αντιτίθενται σε αυτήν τη σχέση. Παρατήρησαν, επίσης, ότι η σχέση του παιδιού με το μπαλόνι μοιάζει με τη σχέση του Μικρού Πρίγκιπα με το τριαντάφυλλο⁷.

Η δεύτερη ομάδα ασχολήθηκε με την προσωπικότητα του μπαλονιού. Του απέδωσαν επίθετα όπως: ζωηρό, ανήσυχο, πονηρό, ναζιάρικο, παράτολμο, απερίσκεπτο, επιπόλαιο (επειδή αγνοεί τον κίνδυνο).

Η τρίτη ομάδα επιφύλαξε μια έκπληξη στην τάξη· μια μαθήτριά μου είχε ζητήσει αν μπορούσε να φέρει στην τάξη ένα μπαλόνι για να δει πώς θα αντιδράσουν οι άλλοι μαθητές. Όταν ήρθε λοιπόν η στιγμή που θα έπαιρναν τον λόγο, η μαθήτριά βγήκε έξω από την τάξη, φούσκωσε το μπαλόνι και μετά από λίγο ξαναμπήκε και το πέταξε στην τάξη. Οι μαθητές ενθουσιάστηκαν αλλά στεναχωρέθηκαν «επειδή δεν πετάει». Τους είπα ότι θα είναι το μπαλόνι της τάξης μας και με ρώτησαν αν μπορούν να γράψουν κάτι πάνω σε αυτό, όπως και έκαναν. (Για αρκετό καιρό το μπαλόνι βρισκόταν μαζί με το συννεφόλεξο του προηγούμενου μαθήματος στο ταμπλό της τάξης).

Η τρίτη ομάδα μίλησε για τα αρνητικά συναισθήματα που κατακλύζουν τα άλλα παιδιά, για τη ζήλεια, τον εγωισμό, τη μανία να το καταστρέψουν –στην ουσία, να καταστρέψουν αυτήν την όμορφη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στο παιδί και το μπαλόνι. Συζητήσαμε λίγο το θέμα της αθωότητας και έθεσα το ερώτημα αν τα παιδιά είναι αθώα, όπως τα θεωρούμε συνήθως, και έγινε μια μικρή ενδιαφέρουσα συζήτηση σε αυτό το σημείο, καθώς οι μαθητές προβληματίστηκαν αρκετά.

⁷ Βλ. στην εφαρμογή του Γ. Κονδυλόπουλου τις παρόμοιες παρατηρήσεις που έκαναν οι μαθητές του.

Η ομάδα τέσσερα ανέλυσε τη σκηνή με το αγόρι και το κορίτσι και τη συμπεριφορά των μπαλονιών τους. Μίλησαν για τον ξαφνικό έρωτα των μπαλονιών που είναι μάλλον και έρωτας ανάμεσα στα παιδιά. Τους ρώτησα αν πιστεύουν ότι υπάρχει ερωτικό στοιχείο στα παιχνίδια των μικρών παιδιών και μάλλον ξαφνιάστηκαν αλλά η ερώτηση ήταν σκόπιμη για να ετοιμαστεί η τάξη για το συγκεκριμένο υποθέμα (υπάρχει ένα διήγημα με τέτοια θεματική το οποίο θα διάβαζαν αργότερα). Συμφώνησαν μάλλον λίγο αμήχανα ότι υπάρχει αυτό το στοιχείο και ότι πρόκειται για μια αθώα έλξη.

Η πέμπτη ομάδα απάντησε στην ερώτηση περί συμβατότητας μπαλονιού και χώρων, όπως το σχολείο και η εκκλησία, λέγοντας ότι αυτοί οι χώροι έχουν αυστηρούς κανόνες, έχουν μια ιερότητα (εκκλησία) και μια σοβαρότητα, για αυτό το μπαλόνι όταν εισβάλλει εκεί, δημιουργεί μια αναστάτωση.

Στη συνέχεια, μιλήσαμε λίγο και για τις τελευταίες ερωτήσεις που αφορούσαν στη σχέση με το παραμύθι. Ανακαλέσαμε τις γνώσεις από τον *Μικρό Πρίγκιπα* και διαπιστώσαμε το εξωπραγματικό στοιχείο, το έμψυχο του μπαλονιού. Για την ερώτηση σχετικά με το κοινό στο οποίο απευθύνεται η ταινία, οι μαθητές απάντησαν ότι είναι βέβαια για παιδιά, αλλά αρκετοί παρατήρησαν ότι αφού κέρδισε ένα βραβείο στο Φεστιβάλ των Καννών, μάλλον θα απευθύνεται και στους μεγάλους. Συζητήσαμε τη σχέση με το κείμενο του *Μικρού Πρίγκιπα*, του οποίου το μικτό είδος είχαμε συζητήσει. Οι μαθητές επεσήμαναν ότι το δίδαγμα της ταινίας (η χαμένη παιδικότητα) απευθύνεται περισσότερο στους μεγάλους, οι οποίοι έχουν ξεχάσει πώς ένιωθαν όταν βρίσκονταν στην παιδική ηλικία.

Για την τελευταία σκηνή συμφωνήσαμε ότι συμβολίζει την αγάπη και τη φιλία. Κάποιος μαθητής μίλησε για ένα είδος κηδείας εκ μέρους των άλλων μπαλονιών, για έναν φόρο τιμής στο χαμένο μπαλόνι και υποστήριξε ότι τα άλλα μπαλόνια προσπαθούν να αναπληρώσουν την απώλεια του κόκκινου μπαλονιού και θέλουν να δείξουν ότι το παιδί μπορεί να αποκτήσει και άλλους φίλους.

Γενικότερα, αν και πίστευα ότι η ταινία, επειδή είναι παλιά, ίσως να μην αρέσει στους μαθητές, αυτοί δούλεψαν με συνέπεια και ενδιαφέρον και είχαν ιδέες. Για αυτό έδωσα περισσότερο χρόνο σε [αυτό το φύλλο εργασίας](#), επειδή ένιωθα ότι οι μαθητές είχαν πράγματα να πουν και να σχολιάσουν.

Αρχίσαμε στη συνέχεια το κείμενο [«Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν»](#), το οποίο όμως, δυστυχώς, δεν είχαν διαβάσει πολλοί μαθητές. Άρχισα ρωτώντας τη σημαντική για την κατανόηση του κειμένου ερώτηση *πού βρίσκεται ο πατέρας των παιδιών* και προσπάθησα να τους εξηγήσω τη σημαίνει «εξορία». Δεν είχαμε πολύ χρόνο και τους ανέθεσα για την επόμενη φορά να ετοιμάσουν τις τέσσερις πρώτες ερωτήσεις του [Φύλλου εργασίας](#) για το συγκεκριμένο διήγημα.

5^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του και τα παιδιά ήταν κουρασμένα γιατί ήταν η τελευταία ώρα Παρασκευής⁸. Συνεχίσαμε τη δουλειά πάνω στο κείμενο [«Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν»](#) της Έλλης Αλεξίου και μέχρι το τέλος της ώρας είχαμε σχεδόν τελειώσει το [Φύλλο εργασίας](#). Η διδασκαλία ήταν μετωπική.

Συζητήσαμε καταρχάς πολύ σύντομα για το είδος του διηγήματος (είχαμε θίξει ξανά τέτοια θέματα στο παρελθόν) και για τη συγγραφέα. Η οικογένεια Αλεξίου είναι μια σημαντική οικογένεια των γραμμάτων και ο πρόσφατος θάνατος του Στυλιανού Αλεξίου μας έδωσε την ευκαιρία να αναφερθούμε σε αυτήν. Οι μαθητές βρήκαν εύκολα ποια ήταν η αδελφή της Έλλης Αλεξίου και κάποιος αναφέρθηκε στον ανιψιό της, τον Παύλο Σιδηρόπουλο. Τους μίλησα για κάτι λιγότερο γνωστό, τη σχέση του Παύλου Σιδηρόπουλου με τον αληθινό Ζορμπά, τον Γεώργιο Ζορμπά, ο οποίος ήταν απόγονος της ένωσης μιας κόρης του Ζορμπά με τον γιο της οικογένειας Αλεξίου (αδελφό της Έλλης). Μιλήσαμε επίσης για την αυτοεξορία της Έλλης Αλεξίου και τη συνδέσαμε με αυτήν της Μέλπως Αξιώτη για την οποία είχαμε μιλήσει πριν τα

⁸ Οι μισές ώρες του σεναρίου πραγματοποιήθηκαν αυτήν τη δύσκολη διδακτική ώρα της εβδομάδας, αλλά σε γενικές γραμμές το γεγονός αυτό δεν επηρέασε πολύ τη διδακτική διαδικασία.

Χριστούγεννα. Η ενασχόληση με τη ζωή της συγγραφέως ήταν φυγόκεντρη προς τη θεματική του παιχνιδιού, όμως συνδέεται με προηγούμενα κείμενα που είχαμε διδαχθεί. Είδαμε, επίσης, ένα πολύ σύντομο απόσπασμα (τριών λεπτών) από την εκπομπή *Μονόγραμμα* για την [Έλλη Αλεξίου](#), στο οποίο η ίδια μιλάει για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και την οικογένειά της.

Επέμεινα στο να κατανοήσουν οι μαθητές την ατμόσφαιρα μέσα στην οποία συνέβησαν όσα λέει η ιστορία: στη ρημαγμένη Ελλάδα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τον Εμφύλιο. Εκτός από τον χρόνο, μιλήσαμε για τον τόπο, τα πρόσωπα και για τον τρόπο με τον οποίο ζει η οικογένεια.

Επικεντρωθήκαμε στις περιγραφές, πρώτα των παιδιών: *σε ποιο σημείο υπάρχει, ποιος κοιτάζει τα παιδιά τη στιγμή της περιγραφής και τι συμπέρασμα βγάζει για την οικονομική τους κατάσταση*. Η επιμονή στην περιγραφή των ρούχων των μικρών παιδιών εξηγείται από το γεγονός ότι πρόκειται για ένα βασικό είδος που φαίνεται να λείπει στην Ελλάδα της δεκαετίας του '50. Δεν περιγράφονται τα πρόσωπα αλλά τα ρούχα των παιδιών και αυτό αρκεί για να δείξει την οικονομική τους κατάσταση.

Στη συνέχεια, ασχοληθήκαμε με τα εξής θέματα: ποιον ρόλο έχει στη ζωή των παιδιών το παιχνίδι που ποθούν να αποκτήσουν και πώς φαίνεται αυτή η επιθυμία μέσα στο κείμενο. Εντοπίσαμε στο κείμενο τα δύο σημεία στα οποία υπάρχουν περιγραφές του αντικειμένου. Για τα παιδιά ο σιδηρόδρομος είναι ταυτόχρονα ένα όνειρο αλλά και η σκληρή πραγματικότητα. Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι ο σιδηρόδρομος γίνεται το σύμβολο της επιστροφής του πατέρα και της επανένωσης της οικογένειας. Μιλήσαμε σε αυτό το σημείο για τα χαρακτηριστικά του κειμένου μας: πρόκειται για ένα ρεαλιστικό, αληθοφανές κείμενο⁹.

Γενικά, οι μαθητές είχαν κατανοήσει καλά το κείμενο και χρειάζονταν περαιτέρω εξηγήσεις μόνο για τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου στην οποία αναφέρεται το διήγημα. Επειδή με τον συνάδελφο Γιάννη Κονδυλόπουλο είχαμε

⁹ Οι μαθητές είχαν εξασκηθεί να διακρίνουν αυτά τα χαρακτηριστικά του κειμένου από την προηγούμενη σχολική χρονιά.

συμφωνήσει να κάνουμε ένα κοινό Wiki, αποφάσισα να καθυστερήσω λίγο σε αυτό το κείμενο, έτσι ώστε, προς τη μέση του σεναρίου, να μπορέσουμε να συμπορευτούμε.

6^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του και συνεχίσαμε με τις ερωτήσεις του [φύλλου εργασίας](#) που αφορούσαν σε ζητήματα τεχνικής: *ποιος μιλάει, και γιατί η ιστορία του διηγήματος τοποθετείται στην περίοδο των Χριστουγέννων*. Οι μαθητές απάντησαν ότι χρόνος της γιορτής κάνει πιο δραματική την κατάσταση, ενώ θυμήθηκαν και τα περσινά κείμενα, στα οποία οι ιστορίες τοποθετούνταν σε μεγάλες γιορτές, όπως τα Χριστούγεννα (Βάνκας) ή το Πάσχα (Κωνσταντής).

Μας απασχόλησε ακόμα το τέλος του διηγήματος: *είναι απαισιόδοξο ή αισιόδοξο το τέλος της ιστορίας μας*; Καταλήξαμε ότι είναι ένα ανοιχτό τέλος. Κάποιοι μαθητές μίλησαν για τη συνέχεια του κειμένου κι αυτό δείχνει ότι, αν και είχαμε μιλήσει για τα χαρακτηριστικά του διηγήματος την περασμένη διδακτική ώρα –ακριβώς για να καταλάβουν ότι το κείμενο είναι ολοκληρωμένο κι όχι απόσπασμα–, δεν τους ήταν εύκολο να δεχτούν αυτήν την αβεβαιότητα. Τους προέτρεψα να τελειώσουν την ιστορία δίνοντας ένα δικό τους τέλος.

Σχολιάσαμε επίσης, μετά από την παρατήρηση μιας μαθήτριας που είχε διαβάσει τη σημείωση του βιβλίου, το γραμματικό λάθος «στην οδός» που περιέχει το κείμενο. Καταλήξαμε ότι αυτό είναι δείγμα ρεαλισμού, αφού η φτωχή και αγράμματη μητέρα δεν θα ήξερε να κλίνει το ουσιαστικό, ενώ όταν μιλάει ο αφηγητής το ουσιαστικό κλίνεται σωστά.

Τέλος, με τη βοήθεια του διαδραστικού πίνακα που ήταν ανοιχτός προβαλλόταν το κείμενο σε Word (έτσι μπορούσαμε να επέμβουμε σε αυτό) και ασχοληθήκαμε με τις φωνές του κειμένου. Χρωματίσαμε την κάθε φράση ανάλογα με το ποιος μιλάει: με μπλε τον αφηγητή, με ροζ τη μητέρα και με κίτρινο τα παιδιά. Όταν είχαμε προχωρήσει αρκετά, έκανα διάφορες ερωτήσεις (*ποιο χρώμα κυριαρχεί κλπ.*) με σκοπό να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές αφενός, τη θεατρικότητα του κειμένου και

αφετέρου, την κυριαρχία του λόγου των παιδιών. Οι μαθητές παρατήρησαν ότι το μέρος του αφηγητή είναι αρκετά περιορισμένο και ότι δεν είναι η κυρίαρχη φωνή μέσα στο κείμενο.

Το κείμενο που φτιάξαμε ήταν έτσι:

ΕΛΛΗ ΑΛΕΞΙΟΥ
Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν

Η Αγγελικούλα, μόλις άνοιξε τα μάτια της το πρωί, ξαναθυμήθηκε τη χθεσινή κουβέντα της μαμάς τους, ακριβώς όπως τους τα είχε πει αποβραδής: «...γιορτές και να μη με ζητήσουν μήτε για πλύσιμο... μήτε για άσπρισμα... άλλο πια δεν έχει. Θα πάω να σταθώ στην οδό Αιόλου να διακονέσω...».

Πάντα της ξενοδοούλενε, γιατί ο άντρας της -πλανόδιος ντενεκετζής που ήταν- τι να βγάλει, και πού να φτάσουν, μα τώρα που είχε απομείνει μονάχη, ακόμα χειρότερα. «Θα σταθώ στην οδό Αιόλου... και θα σας πάρω και σας. Τα σκολειά κλειστά είναι. Θα χαζέψετε και τον κόσμο... Θα δείτε τα πράματα που θα 'χουν απλωμένα από δω κι από κει... μπορεί να βρεθεί και κανείς χριστιανός να σας δώσει και καμιά δεκάρα...»

- Πότε, μαμά, θα πάμε στην οδό Αιόλου; ρώτησε η Αγγελικούλα.
- Θα λέμε και τα κάλαντα της εξορίας; ρώτησε κι ο Πέτρος τη μαμά του.
- Να τα λέτε.

Κι ο Πέτρος άρχισε να σιγοτραγουδά από κει που ήταν ξαπλωμένος:
Αρχημηνιά-ά κι α-αρχή χρο-νιά,
είν' ο μπαμπάς, χρόνους εννιά στη
μα- στη μαύ-ρην εξορία...
συ 'σαι αρχό- συ 'σαι αρχόντισσα κυρία...
- Θ' αργήσουμε, μαμά, ακόμα;

Η Αγγελικούλα βιαζότανε να φύγουν.
- Εμ τώρα είναι ακόμα πρωί... Καλά καλά δεν έφεξε. Θα πάμε άμα σφίξει ο κόσμος.
- Και πότε θα σφίξει ο κόσμος;
- Άμα βγει ο ήλιος.
- Κι αν δε βγει ο ήλιος, δε θα πάμε; ρώτησε ο Πέτρος.
- Τι να κάνουμε από τέτοιαν ώρα; Να ξεπαγιάσουμε άδικα;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Τα παιγνίδια όμως, ας είναι και πρωί, δεν είναι στα τζάμια; ξανάπε ο Πέτρος. Αν μαζέψεις, μαμά, πολλά λεφτά, και μας δώσουν και μας από τα κάλαντα, θα μου πάρεις, μαμά, κείνο το σιδηρόδρομο που σου 'λεγα;

Ήταν ένας σιδηρόδρομος που έπιανε όλη τη βιτρίνα! Τα παιδιά, στα σκολιιά, στα διαλείμματα, όλο για το σιδηρόδρομο μιλούσαν. Διηγούνταν πώς κάνει γύρους. Πώς ανάβουν και σβήνουν τα ηλεκτρικά του. Πώς έχει σειρά τα βαγόνια. Ανεβοκατεβαίνει στα βουνά, χωρίς να γκρεμίζεται. Περνάει κι ένα ποτάμι πάνω από μια γέφυρα και ύστερα!... τρυπώνει σ' ένα τρυπημένο βουνό... και χάνεται!... Μα σε λίγο... να σου τον και ξετρυπώνει από την άλλη μεριά της βιτρίνας, και ξαναρχίζει τα ίδια...

- Αυτά τα παιγνίδια είναι ακριβά! Δεν μπορούμε να τ' αγοράσουμε μεις...

- Άμα πιάσουμε πολλά λεφτά;

- Όσα και να πιάσουμε... δεν μπορούμε.

- Πότε θα μπορέσουμε

κτλ

Τέλος, προσπαθήσαμε να καταλάβουμε κάτι ακόμα πιο δύσκολο, τον ελεύθερο πλάγιο λόγο, που υπάρχει στην περιγραφή του σιδηρόδρομου. Σχολιάζοντας την πρώτη περιγραφή, η οποία είναι χρωματισμένη με μπλε, αφού μιλάει ο αφηγητής, ρώτησα αν ο αφηγητής αφηγείται σαν να έχει κρυφακούσει τα παιδιά στο σχολείο και αν ναι, πώς φαίνεται αυτό. Αρκετά εύκολα οι μαθητές απάντησαν ότι οι εκφράσεις («τρυπάει το τρυπημένο...»), οι παύσεις, ο τρόπος εκφοράς του λόγου είναι παιδικά. Ένα άλλο σημείο που εξετάσαμε ήταν η παράγραφος «Η Αγγελικούλα με τη μαμά και τον Πέτρο ... ο σιδηρόδρομος;». Ήταν χρωματισμένη με μπλε αλλά ρώτησα τους μαθητές αν ακούν και κάποια άλλη φωνή στις φράσεις της παραγράφου και απάντησαν ότι ακούν τον Πέτρο που αγωνιά: «Κ' ύστερα; Σαν έρθει ο μπαμπάς; Αν είναι πουλημένος ο σιδηρόδρομος;». Καταλήξαμε, λοιπόν, ότι το χρώμα αυτών των προτάσεων θα έπρεπε να είναι μικτό· γαλάζιο του αφηγητή και κίτρινο των παιδιών, οπότε θα γινόταν μάλλον πράσινο. Έτσι, έγινε μια πρώτη εισαγωγή στον ελεύθερο πλάγιο λόγο, χωρίς βέβαια να αναφερθεί καθόλου ο όρος αυτός στους μαθητές.

Στα ίδια συμπεράσματα έφτασε και η τάξη στη Σπάρτη¹⁰, όπως φαίνεται και από το ακόλουθο απόσπασμα από τη συζήτησή μας στο Wiki.

__said: Στο σχολείο μαζί με τον κ. Κονδυλόπουλου διαβάσαμε το κείμενο: "Όταν ο μπαμπάς δεν ερχόταν", και ο κύριός μας μας έβαλε να χρωματίσουμε με διάφορα χρώματα πότε μιλάει ο καθένας. Και ύστερα διαπιστώσαμε ότι σε κάποια σημεία μίλαγε ο αφηγητής (μπλε χρώμα) αλλά μίλαγε σαν παιδί (κίτρινο χρώμα) άρα, εκεί που εμείς "οι μικροί" βάλαμε μπλε χρώμα μπορούσαμε να βάλουμε και κίτρινο... Αυτό που θέλω να σας ρωτήσω κ. Αρετάκη είναι αν ήταν στημένο (δηλαδή μπλε+κίτρινο= πράσινο)....;; ή ήταν απλά τυχαίο;;

[M. Aretaki](#) said με τσάκωσες.... Αυτό που επισημαίνεις είναι πολύ σημαντικό: μερικές φορές όταν διαβάζουμε κάτι ακούμε δύο φωνές ή μάλλον μέσα από τη φωνή του αφηγητή ακούμε και μια άλλη φωνή ήρωα, μιλάει ο αφηγητής σαν τον ήρωα. Αυτό στις σπουδές μας λέγεται ελεύθερος πλάγιος λόγος και είναι κάτι μάλλον δύσκολο να το εντοπίσεις. Στην Γ Λυκείου βασανίζονται λίγο με αυτό.

Δεν ήταν τυχαίο λοιπόν. Το πράσινο που προκύπτει δείχνει το μικό του λόγου του αφηγητή. Μπράβο, μπράβο!

__said Άρα δεν ήταν τυχαίο! Σας ρώτησα.. γιατί εσείς οι μεγάλοι σκέφτεστε αλλιώς από τι εμείς "οι μικροί"

Κάπου σε αυτό το σημείο χτύπησε το κουδούνι. Θύμισα στα παιδιά τα κείμενα που τους είχα μοιράσει πολλές μέρες πριν και με τα οποία θα ασχολούμασταν την επόμενη φορά και τους μοίρασα τα [Φύλλα εργασίας 3](#), ανάλογα με την ομάδα του καθενός. Τα φύλλα εργασίας αναφέρονταν το κάθε ένα σε ένα βασικό κείμενο, στο οποίο αναπτύσσεται μια επιμέρους θεματολογία σχετική με το παιχνίδι (οι κοινωνικές διαφορές και το παιχνίδι, παιδικό έρωτες, μοναχικά παιχνίδια, παιχνίδια με άλλα, διαφορετικά παιδιά, αταξίες), αλλά περιέχονταν και ερωτήσεις για τα υπόλοιπα

¹⁰ Βλ. αντίστοιχα και την εφαρμογή του Γιάννη Κονδυλόπουλου.

κείμενα (όχι για όλα). Επιδιώξαμε με αυτόν τον τρόπο, όταν κάθε ομάδα παρουσίαζε τα κείμενά της, οι άλλες να τα γνωρίζουν και να έχουν και αυτές άποψη για όσα λέγονται. Τους ανήγγειλα μια έκπληξη για την επόμενη φορά (το Wiki είχε πλέον στηθεί).

Η τάξη τις δύο τελευταίες ώρες κατά τις οποίες ασχοληθήκαμε με το κείμενο της Έλλης Αλεξίου δούλεψε σε ολομέλεια αρκετά αποτελεσματικά.

7^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του και ήταν χωρισμένο σε ομάδες. Στην αρχή διαβάσαμε κάποια από τα κείμενα που έγραψαν οι μαθητές ως άσκηση δημιουργικής γραφής¹¹ και τα σχολιάσαμε. Στη συνέχεια, με ρώτησαν ποια είναι η έκπληξη που τους είχα αναγγείλει την προηγούμενη μέρα και τους ανακοίνωσα ότι θα δημιουργούσαμε με έναν συνάδελφο ένα κοινό Wiki για να εργαστούμε μαζί κατά τη διάρκεια αυτού του σεναρίου. Οι μαθητές δεν ήξεραν τι είναι Wiki, καθώς δεν είχαν δουλέψει ποτέ σε αυτό. Τους εξήγησα και τους ρώτησα πόσοι είχαν πρόσβαση σε υπολογιστή και μπορούσαν να κάνουν χρήση του Διαδικτύου. Σχεδόν όλη η τάξη τηρούσε αυτές τις προϋποθέσεις.

Οι μαθητές ρωτούσαν συνέχεια πού βρίσκεται το σχολείο με το οποίο θα επικοινωνούσαν και αν μπορούσαν να ανταλλάσσουν προσωπικές πληροφορίες. Μάλιστα, μία μαθήτρια ρώτησε γιατί δεν θα δουλέψουμε στο Facebook. Τους εξήγησα τις διαφορές ανάμεσα στα δύο περιβάλλοντα και την παιδαγωγική χρήση του Wiki.

Διαπίστωσα με ερωτήσεις ότι οι περισσότεροι μαθητές είχαν διαβάσει τα κείμενα εκτός Ανθολογίου, που είχαν μοιραστεί μαζί με τα [Φύλλα εργασίας 3](#), ανάλογα με τις ομάδες. Επρόκειτο για φύλλα που διαφοροποιούνταν όχι ανάλογα με τα κείμενα, αλλά ανάλογα με το υποθέμα με το οποίο ασχολούνταν κάθε ομάδα.

Οι ομάδες είχαν κάποιο χρόνο για να ανταλλάξουν απόψεις για τις πρώτες ερωτήσεις. Μια ομάδα είχε πολλούς απόντες εκείνη τη μέρα και έτσι δεν ήθελε να

¹¹ Πρόκειται για τη συνέχεια του διηγήματος [«Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν»](#).

κάνει παρουσίαση. Οι τρεις ομάδες όμως ήταν έτοιμες και ξεκινήσαμε αμέσως για να εμβυθύνουμε στα κείμενα.

Η ομάδα 2 με θεματικό άξονα τις αταξίες ήταν η πρώτη που πήρε τον λόγο. Και τα τέσσερα παιδιά που συμμετείχαν στην ομάδα μπορούσαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις και συμπλήρωνε ο ένας τον άλλον. Μίλησαν για το είδος της αφήγησης στο απόσπασμα από τον *Τρελαντώνη* και εντόπισαν ομοιότητες με το «Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν» (παρουσία διαλόγου, φωνή των παιδιών). Οι μαθητές σχολίασαν τη συμπεριφορά του μικρού Αντώνη και της μικρής Πουλουδιάς. Τους είπα λίγα πράγματα για την οικογένεια Μπενάκη και την Πηνελόπη Δέλτα.

Η ομάδα 2 προτίμησε να συνεχίσει την επόμενη φορά και έτσι τον λόγο πήρε η ομάδα 3, με θέμα τις σχέσεις μεταξύ των παιδιών και βασικό κείμενο τις «Σκουληκαντέρες» της Άλκης Ζέη. Μιλήσαμε λίγο για την πρωτοπρόσωπη αφήγηση του διηγήματος αλλά το κουδούνι χτύπησε πριν προλάβει η ομάδα να συνεχίσει με τις ερωτήσεις. Η ανταπόκριση των μαθητών ήταν πολύ καλή.

Αλλάξαμε λίγο την πορεία του συνταγμένου σεναρίου αφήνοντας την προβολή της ταινίας «Song Song and the Little Cat» για μετά τη μελέτη των παράλληλων κειμένων.

8^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του, χωρισμένο σε ομάδες, και συνεχίσαμε τη μελέτη των παράλληλων κειμένων. Πριν από αυτό ανακοίνωσα στα παιδιά ότι ο κοινός χώρος συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων ήταν έτοιμος και τους έδειξα την πρώτη σελίδα του Wiki για να δουν το περιβάλλον και να εξοικειωθούν με αυτό. Μοίρασα τους κωδικούς και παρακάλεσα να επισκεφτούν τον χώρο, όσο το δυνατόν πιο σύντομα. Η συμμετοχή στο Wiki δεν ήταν καθολική. Πολλοί μαθητές δεν μπόρεσαν μέχρι το τέλος του σεναρίου στον χώρο είτε επειδή είχαν τεχνικές δυσκολίες, είτε επειδή τελικά δεν είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο, είτε από αναβλητικότητα.

Οι περισσότεροι μαθητές είχαν διαβάσει τα κείμενα και είχαν ετοιμάσει τις ερωτήσεις του [φύλλου εργασίας](#) τους, όχι όμως όλοι. Μια ομάδα υπολειπόμενων λόγω απουσίας των μελών της, οι υπόλοιπες όμως συντονίστηκαν αρκετά γρήγορα.

Αποφασίσαμε να τελειώσουμε με την ομάδα 3 που είχε αρχίσει να παρουσιάζει την προηγούμενη φορά και να μιλήσουμε περισσότερο για το διήγημα «Σκουληκαντέρες» της Άλκης Ζέη, που άρεσε ιδιαίτερα στους μαθητές. Πρόκειται για την περιγραφή της σχέσης δύο αδελφών, της Άλκης (Κουτοκούλι) και της αδελφής της, με ένα κορίτσι, τη Ρόζα, την οποία συναντούν στις διακοπές τους και αναγκάζονται στη συνέχεια να απαρνηθούν μετά από επέμβαση του αυστηρού πατέρα τους.

Ξεκινήσαμε με το είδος της αφήγησης, επειδή είχα παρατηρήσει ότι όσες φορές και αν ασχολούμασταν με τον αφηγητή σε ένα κείμενο, πάντα υπήρχαν αυτοί που δεν τον έβρισκαν εύκολα. Η ομάδα 3 βρήκε ότι η αφηγήτρια μιλάει ως ενήλικη και αναφέρθηκε στην πρώτη παράγραφο του κειμένου. Επίσης, με αφορμή το παρατσούκλι της αφηγήτριας, θυμηθήκαμε ένα περσινό κείμενο, «Τα παρατσούκλια» του Γιώργου Ιωάννου. Συμφωνήσαμε ότι το Κουτοκούλι (το παρατσούκλι της αφηγήτριας) ήταν τρυφερό και χαριτωμένο και δεν πείραζε την αφηγήτρια. Αντιθέτως, «σκουληκαντέρες» αποκαλεί η Ρόζα τις δύο αδελφές όταν καταλαβαίνει ότι δεν θα της κάνουν πια παρέα. Κάναμε μια συζήτηση για το αν ήταν δίκαιος αυτός ο χαρακτηρισμός για τις δύο αδελφές και τα παιδιά ομόφωνα συμφώνησαν. Κάποιος είπε ότι ουσιαστικά ξεπούλησαν τη φιλία τους για ένα αντικείμενο, για ένα παιχνίδι. Μίλησαν για τον πολύ αυστηρό πατέρα τους και τη σκληρή συμπεριφορά του και για την υποταγή ακόμα και της μητέρας σε αυτόν. Η ομάδα αναφέρθηκε στα παιχνίδια που έμαθε η Ρόζα στα κορίτσια και για τις διαφορές τους, που όμως δεν τις εμπόδισαν να γίνουν καλές φίλες. Γενικότερα, η ομάδα 3 ανταποκρίθηκε αρκετά καλά στα ερωτήματα του [φύλλου εργασίας](#) της και τα μέλη της είχαν καλή συνεργασία μεταξύ τους.

Στη συνέχεια, πήρε τον λόγο η ομάδα 2, που είχε και αυτή ένα ερώτημα πάνω στο κείμενο «Σκουληκαντέρες» στο φύλλο εργασίας της: *γιατί οι δύο αδελφές του διηγήματος δεν κάνουν αταξίες*; Μίλησαν, επίσης, για το ποια θα ήταν η προσωπική τους στάση, αν βρισκόταν μπροστά σε ένα τέτοιο δίλημμα και τέλος για την ανυπακοή και την υπακοή.

Η ομάδα 5 άρχισε να αναλύει το κείμενο του Μπωντλαίρ «Το παιχνίδι του φτωχού» και το υποθέμα της ήταν οι «κοινωνικές διαφορές». Η προετοιμασία της ήταν αρκετά καλή αλλά μια άλλη ομάδα της έκανε κριτική, επειδή, αν και είχε καλή συνεργασία, δεν μπόρεσε να απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις. Πάντως καλύψαμε τις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας που αφορούσαν στην αφήγηση του κειμένου. Οι μαθητές δυσκολεύτηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση αν ο κόσμος των παιδιών ήταν ξένος στον αφηγητή. Συζητήσαμε αρκετά την τελευταία ερώτηση: *τι ενώνει τα δύο παιδιά ενώ όλα φαίνεται να τα χωρίζουν*; Οι μαθητές μίλησαν για την παιδικότητα, την αθωότητα, την ανάγκη για παιχνίδι.

Σε αυτό το σημείο χτύπησε το κουδούνι. Τους ζήτησα για την επόμενη φορά να ετοιμάσουν την ατομική εργασία 2, σύμφωνα με την οποία έπρεπε να ασχοληθούν με όποιο κείμενο τους άρεσε περισσότερο. Θα συνεχίζαμε την επόμενη μέρα την προσέγγιση των παράλληλων κειμένων.

9^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του και επειδή δεν είχα δει ιδιαίτερη κίνηση στο Wiki εκ μέρους των μαθητών μου, σε αντίθεση με τα παιδιά της Σπάρτης, προσπάθησα να τους προτρέψω να μπουν, να κάνουν σχόλια σε ό,τι υπήρχε ήδη και να ανεβάσουν κείμενα. Στο Wiki είχαν αρχίσει συζητήσεις για το κείμενο της Έλλης Αλεξίου και για την ταινία *Το κόκκινο μπαλόνι*.

Έτσι, αποφάσισα να δούμε όλοι μαζί και να σχολιάσουμε την εργασία που είχε κάνει μια μαθήτρια και αφορούσε στον *Λεωνή*¹². Οι μαθητές έκαναν μόνο θετικά

¹² Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο leonis.ppt.

σχόλια, ενώ δεν έκαναν παρατηρήσεις, καθώς δεν ήξεραν να κάνουν εργασίες με αυτόν τον τρόπο. Έτσι, προσπάθησα να τους μιλήσω για βασικά στοιχεία αυτού του είδους των εργασιών, όπως το μέγεθος του κειμένου που συνοδεύει μια διαφάνεια, το υπόλοιπο υλικό (εικόνες, φωτογραφίες κλπ.) που τυχόν συνοδεύει το κείμενο, τη σειρά των διαφανειών. Τέλος, επαίνεσα την όλη προσπάθεια και ιδιαίτερα το γεγονός ότι στο τέλος η μαθήτρια παρέθετε τις πηγές της. Αυτός ο σχολιασμός, αν και πήρε αρκετό χρόνο από τη διδακτική ώρα, θεώρησα ότι θα ήταν χρήσιμος για τις επόμενες εργασίες και για τη συμμετοχή στο Wiki.

Μέχρι αυτή τη στιγμή είχαμε αφιερώσει αρκετό χρόνο στα παράλληλα κείμενα, τα οποία με χαρά διαπίστωνα ότι τα είχε διαβάσει το σύνολο της τάξης.

Συνεχίσαμε με την [ομάδα 4 που είχε το υποθέμα «παιδικοί έρωτες»](#) και η οποία ήταν καλά προετοιμασμένη και δήλωσε πως της άρεσε πάρα πολύ το διήγημα του Ντανίλο Κις «Οι αρραβωνιασμένοι». Μίλησαν αρκετά για την αφήγηση –πάντα με δικές μου διευκρινιστικές, καθοδηγητικές ερωτήσεις– και μάλιστα, είχαν εντοπίσει μια σημαντική παρένθεση μέσα στο κείμενο, η οποία κάνει φανερή την απόσταση του αφηγητή που αφηγείται τα γεγονότα από αυτόν που τα έζησε: «Αλλά τι είχε συμβεί; Ποιο ήταν εκείνο το καταραμένο περιστατικό που τον έκανε να κοκκινίζει; (Ας συνεχίζουμε να μιλάμε σε τρίτο πρόσωπο. Μετά από τόσα χρόνια, ίσως και να μην είμαι πια εγώ ο Ανδρέας)».

Η ομάδα που πήρε τελευταία τον λόγο ήταν η πρώτη που είχε υποθέμα «τα ατομικά παιχνίδια» και βασικό κείμενο αποσπάσματα από τον *Λεωνή* του Θεοτοκά. Ήταν καλά προετοιμασμένη. Ασχοληθήκαμε ξανά με το είδος του αφηγητή, με τα παιχνίδια τα μοναχικά, με τη σχέση ζωγραφικής και αφήγησης, καθώς και με τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται ο αφηγητής τα σοβαρά γεγονότα όπως τον πόλεμο.

Στο τέλος της ώρας παρέλαβα μερικές από τις εργασίες των μαθητών και πρόετρεψα τους υπόλοιπους να ολοκληρώσουν τις δικές τους.

10^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν και πάλι στην αίθυσά του, αλλά δυστυχώς έλειπαν αρκετοί μαθητές σε μια σχολική εκδρομή. Σε αυτήν τη διδακτική ώρα προβλήθηκε η ταινία «[Song Song & Little Cat](#)». Τα παιδιά την παρακολούθησαν προσηλωμένα και μόλις τελείωσε, τους διένειμα το [φύλλο εργασίας για την ταινία](#) και χωρίστηκαν σε ομάδες. Τους άφησα λίγο χρόνο να συζητήσουν τα θέματα των ερωτήσεων. Από ό,τι ακούστηκε στη συνέχεια, φάνηκε ότι είχαν κατανοήσει την ταινία, είχαν εντοπίσει διάφορες λεπτομέρειες και απαντούσαν τεκμηριωμένα στις ερωτήσεις για τον ρόλο της κούκλας στη ζωή των δύο κοριτσιών, για τις κοινωνικές και οικονομικές διαφορές τους, για τη γενναιοδωρία της Little Cat, για τη σχέση της κούκλας με το παιχνίδι (το τρένο) του κειμένου «Κι όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν» –που είχαμε αναλύσει στα προηγούμενα μαθήματα– αλλά και για το ανοιχτό τέλος που έχουν και τα δύο κείμενα, αφού δεν είναι σαφές τι γίνεται στο τέλος της ταινίας, αν, δηλαδή, πραγματοποιείται το όνειρο της Little Cat να πάει σχολείο ή όχι.

Στο τέλος της ώρας, τους ανακοίνωσα ότι την επόμενη μέρα θα κάναμε το μάθημα στο εργαστήριο πληροφορικής και μέσω του Wiki και των εργασιών που είχαν ανεβάσει τα παιδιά της Σπάρτης θα ασχολούμασταν με ένα κίνημα που λέγεται υπερρεαλισμός.

Οι ατομικές εργασίες που εκπονήθηκαν ήταν, όπως συμβαίνει πάντα σε ένα τμήμα, ποικίλες: κάποιοι ανέβασαν τις εργασίες τους στο Wiki¹³, ενώ κάποιοι τις έκαναν με τον παραδοσιακό τρόπο. Πάντως, κάποιες αποτέλεσαν εκπλήξεις, όπως αυτές που παραθέτω, οι οποίες είναι μαθητών που δεν είχαν καμία σχεδόν συμμετοχή στο μάθημα (λόγω και μαθησιακών δυσκολιών) και κινητοποιήθηκαν κάπως κατά τη διάρκεια της εφαρμογής.

¹³ Βλ. ό.π. το αρχείο oi_arravoniasmenoi.doc.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το κείμενο ήταν για Παιδιά και
ζηηλιές. ήταν ένα παιδί φτωχό και ένα
μαθηλάτο τα δύο παιδιά είχαν παρα
πολλές διαφορές όπως το ντυσιμο του καθε
παιδιού το ένα με παντεφίλια ρουχα
και με φιογκό ένα του φτωχού
κατασλησμένα. Βροχορουτα - παλιορουτα.
φουκαζ είχαν και άλλες διαφορές το
παιχνίδι του καθενος... του πλουσιου ένα
μακακρίβου ασφαφέτερω συαλισμιο εηλκρυσσκινο
παιχνίδι. ένα του φτωχου ήταν ένας
φληθνος - τωντάνος αρουρξος. αλλη η
διαφορετικότητα τους δεν τους φλαγζε την
καλη φιλια τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μου άρεσε το κείμενο «Σκουθι-
καντέρες» της Άγκης Ζέη. Το κεί-
μενο αυτό μου άρεσε κυρίως
επειδή περιγράφει τον τρόπο
ζωής και τα παιχνίδια μιας
παισιότερης εποχής. Ταυτόχρονα
αναφέρετε στην παρεμβάση
των δονείων στις σχέσεις που
αναπτύσσονται τα παιδιά μεταξύ
τους. Ακόμα φανερώνει τις
αντιδράσεις και τις αρρώστιες
και των παιδιών απέναντι σε
ανθρώπους με κοινωνικά προβλήμα-
τα. Όσον αφορά το παιχνίδι
οι δονείς έχουν διαφορετική
αντίληψη για ότι μπορεί να ε-
χαριστήσεται τα παιδιά από ότι
τα ίδια.

✓

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

για περαιτέρω συζήτηση.

Όλα τα κείμενα μου αρέσαν παρα πολύ.
Αλλά το κείμενο που ξεχωρίζω και μου
αρέσει ιδιαιτέρως είναι οι "αρραβονιασμένοι".
Το κείμενο μας μιλάει για δύο παιδιά
τα οποία βρισκόταν σε μια μικρή
ηδίσια αλλά τρέφαν εναιδημάτα ο
ένας για τον άλλο. Το κορίτσι το
όνομα Γιούδα και το αγόρι Άντι. Ο Άντι
και η Γιούδα παίζουν ένα παιχνίδι
μαζί με κάποια άλλα παιδιά και
επιδέξαν να κρατούν στα σχυρά
όπου εκεί «αρραβονιάζονται». Αυτό το
κείμενο μας μιλάει για έναν παιδικό
έρωτα μεταξύ δύο παιδιών τα οποία
φοβούνται μην μαλεί κανείς για
τη σχέση τους που διατηρούν
μεταξύ τους. Αυτό το κείμενο μου
αρέσει πολύ γιατί ήταν πολύ οικειοθιμα-
τικό και σε κρατάτε σε αγωνία
αν σέβηκα θα μάθαι οι γονείς των
παιδιών για τη σχέση τους και
το πως θα ανεδράσαν. (όταν οι μάθαι)

Γ' φάση

11^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στο εργαστήριο πληροφορικής. Σε αυτό το σημείο το συνταγμένο σενάριο προέβλεπε την έρευνα από τις ομάδες γύρω από το κίνημα του υπερρεαλισμού. Αντί για αυτό προτίμησα οι ομάδες να διαβάσουν και να σχολιάσουν

στο Wiki τις εργασίες των παιδιών από τη Σπάρτη για το κίνημα του υπερρεαλισμού, οι οποίες ήταν ήδη αρκετές. Παραθέτω μια εικόνα από το Wiki. από τη σελίδα του υπερρεαλισμού. που ανοίξαμε με τον συνάδελφο Γιάννη Κονδυλόπουλο και η οποία γέμισε με εργασίες των μαθητών.

morfhpaidiou [licensed for non-commercial use only] / ΜΙΑ...

<http://morfhpaidiou.pbworks.com/w/page/755636>

My PBworks Workspaces morfhpaidiou Upgrade Now! M. Aretaki account log out he

Wiki Pages & Files Users Settings

VIEW EDIT

ΜΙΑ ΣΕΛΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΜΟ

last edited by M. Aretaki 1 month ago Page history

Ας εκπονήσουμε εργασίες για τον υπερρεαλισμό και τους εκπροσώπους του σε Ελλάδα και Ευρώπη.

- Η pinelopidelta για τον υπερρεαλισμό [υπερρεαλισμός της Πηνελόπης Δέλτα.pptx](#)
- Λίγα στοιχεία για τον υπερρεαλισμό από τον Dean [Υπερρεαλισμός by Dean.pptx](#)
- Στοιχεία για τον υπερρεαλισμό από την Marilia [Το κίνημα του Υπερρεαλισμού-marilia.pptx](#)
- Στοιχεία για τον υπερρεαλισμό από την Stella Kasdagli [ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟΝ ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΜΟ ΑΠΟ STELLAKASDAGLI.ppt](#)
- Υπερρεαλισμός από την alki zei [alki_zei_yperrealismos.pptx](#)
- Στοιχεία για τον υπερρεαλισμό από την konstantina! [Υπερρεαλισμός!.ppt](#)
- Λίγα λόγια για τον Εγγονόπουλο [Παρουσίαση1.pptx](#)
- Ο Οδυσσεύς Ελύτης και ο υπερρεαλισμός.pptx
- Ο ΥΠΕΡΡΕΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ.pptx

Search this workspace

Create a page
Upload files
Invite more people
Share this page
Put this page in a folder
Add Tags
Control access to this page
Copy this page

Navigator

- Starred Pages and Files
- Activity Tracking
- Assignments
- Blank Page
- Course
- Meeting Agenda

Pages Files options

SideBar

Η ιστοσελίδα του 4ου Γυμνασίου Σπάρτης "Γιάννης Ρίτσος"
<http://gym-peir-spartis.lak.sch.gr/>

Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα
<http://www.greek-language.gr/>

Edit the sidebar

Share this workspace

Add a new writer to the workspace.

User settings

Στην αρχή τους έδωσα οδηγίες: κάθε ομάδα ανέλαβε την ανάγνωση και τον σχολιασμό δύο τουλάχιστον εργασιών. Πέρασε κάποιος χρόνος μέχρι να προσαρμοστούν στο περιβάλλον του Wiki, αφού οι πιο πολλοί μαθητές δεν είχαν μπει ακόμα. Επειδή είχαμε κάποια τεχνική δυσκολία, τελικά, μπήκαμε στο Wiki με τον δικό μου κωδικό, με αποτέλεσμα ό,τι έγραψαν οι μαθητές στη συνέχεια, να φαίνεται σαν να το έγραψα εγώ.

Οι μαθητές έμαθαν με ποιον τρόπο μπορούν να διαβάσουν μια εργασία από τον χώρο αυτό. Με ρώτησαν τι να σχολιάσουν από αυτές και σε αυτό το σημείο τους βοήθησα επισημαίνοντάς τους διάφορα σημεία σε σχέση με τη συγκεκριμένη εργασία που είχαν μπροστά τους. Τους έθεσα κάποια κριτήρια αξιολόγησης: την εμφάνιση της εργασίας, την πληρότητά της, τη σαφήνεια.

Κάποιοι μαθητές εντόπισαν τις πηγές από τις οποίες άντλησαν τις πληροφορίες τους οι μαθητές στη Σπάρτη και ήταν κάπως αυστηροί στις κρίσεις τους, όταν διέκριναν μια συνηθισμένη διαδικασία: την παράθεση αυτούσιων τμημάτων από κείμενα της Wikipedia ή άλλων πηγών. Στο τέλος της ώρας, οι ομάδες είχαν κατανοήσει σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εκπονούμε μια εργασία: διασταυρώνοντας τις πηγές μας, αναφέροντάς τες, δηλώνοντας για κάθε τι που χρησιμοποιούμε τα στοιχεία του (πχ. σε έναν πίνακα, το όνομα του δημιουργού και την ημερομηνία), διαλέγοντας την κατάλληλη εμφάνιση κλπ. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι οι επόμενες εργασίες τους θα τηρούσαν αυτές τις προδιαγραφές. Όμως προβληματίστηκαν αρκετά μέσω των εργασιών των συμμαθητών τους.

Παραθέτω κάποια από τα σχόλια που έγραψαν:

Είμαστε η ομάδα 5. Διαβάσαμε και βρήκαμε ενδιαφέρον το κείμενο σου και είναι καλό αλλά πολύ μεγάλο! Επίσης νομίζουμε ότι ο παπαδίτσας δεν είναι υπερεαλιστικός ποιητής.

Είμαστε η ομάδα 1, θα θέλαμε να κάνουμε μια παρατήρηση στην εργασία σου. Το φόντο που επέλεξες για την εργασία σου θα λέγαμε ότι τραβούσε πολύ την προσοχή ειδικά

για το θέμα του υπερρεαλισμου που χρειάζεται ένα ποιο ουδέτερο χρώμα.Άλλα κατά τα άλλα ήταν πολύ καλή!!!:)

Γεια σας, δεν είμαστε η κ.Αρετάκη, είμαστε η ομάδα 2 και τα ονόματά μας είναι: -----
 Αρχικά κατά την ταπεινή μας άποψη, έχεις δώσει έναν αρκετά ακριβή ορισμό του υπερρεαλισμού και μπράβο σου. Από την άλλη μεριά θα μπορούσες να μας γράψεις τις πληροφορίες που βρήκες με απλούστερα λόγια ώστε να τα καταλαβαίνουμε ευκολότερα. Επίσης θα μπορούσες να χρησιμοποιήσεις και την wikipedia που έχει κι αυτή αρκετά έγκυρες πληροφορίες για τον υπερρεαλισμό. Παρ'όλ'αυτά η εργασία σου ήταν αρκετά καλή.

Γεια σας, δεν είμαστε η κ.Αρετάκη, είμαστε η ομάδα 2 και τα ονόματά μας είναι: -----
 --. Πρωτ'απ'όλα θέλουμε να σου πούμε πως η εργασία σου αποτελεί μια πολύ έγκυρη πηγή με πολλές φαντασμαγορικές φωτογραφίες και ορισμός σου αρκετά πετυχημένος. Όμως πιστεύουμε πως θα έπρεπε να βάλεις και τις πηγές απ'όπου άντλησες τις πληροφορίες σου.

Ομάδα 3:-----: Ο Σ. σχολίασε τα παραπάνω,η Σ. πιστενει ότι η εργασία ήταν καλή αλλά νομίζει ότι αυτό το κατεβατό δεν ταίριαζε σε Power Point,ο Π. συμφωνεί με την Σ. και του άρεσαν οι εικόνες, τέλος στην Α. της άρεσε ο σχεδιασμός της εργασίας. Η γενική άποψη της ομάδας είναι ότι η εργασία είναι αξιόλογη.

Ομάδα 3:-----
 Μια γενική παρατήρηση που κάναμε όλοι ήταν ότι χρησιμοποίησες πολλά λόγια στις διαφάνειες σου και αυτό δεν ταίριαζε με την δομή του Power Point. Παρ'όλα αυτά μας άρεσαν οι εικόνες σου. σ(μια φιλική παρατήρηση από τον Σ. και τον Π. που είναι ιδιαίτερα επικριτικοί,σχολίασαν την χρήση τόνων σε κεφαλαία)

Τους προσκάλεσα να κάνουν και αυτοί κάποιες συμπληρωματικές εργασίες σε αυτήν τη σελίδα για τον υπερρεαλισμό¹⁴. Κάποιες έγιναν όντως και οι μαθητές τις ανέβασαν στο Wiki, ωστόσο, δεν ήταν πολλές. Τα παιδιά που ασχολήθηκαν με το Wiki ήταν από μια συγκεκριμένη ομάδα. Όμως το σενάριο, τελικά, άγγιξε πολύ

¹⁴ Βλ. για παράδειγμα το αρχείο tek_m_cinema_yper.

περισσότερα παιδιά, αφού κάποια που ήταν εντελώς αδιάφορα, έδειξαν ενδιαφέρον και διάβασαν τα κείμενα.

12^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του και στην αρχή τους διάβασα το ποίημα του Ζακ Πρεβέρ, [«Βγαίνοντας από το σχολειό»](#) και τους ρώτησα τι κοινό μπορεί να έχει με ό,τι είχαμε κάνει μέχρι τότε. Μου ανέφεραν τα θέματα της παιδικότητας, του παιχνιδιού και της φαντασίας των παιδιών. Τους ρώτησα αν το ποίημα έχει σχέση με το κίνημα για το οποίο διαβάσαμε την προηγούμενη φορά στο εργαστήριο, τον υπερρεαλισμό, και προσπάθησα να ανακαλέσω πληροφορίες από το προηγούμενο μάθημα. Αυτό μας πήρε κάποιον χρόνο, αφού μιλήσαμε εκ νέου και συνολικότερα για τις εργασίες που είχαμε σχολιάσει και για το περιεχόμενό τους. Αφού μαζέψαμε βασικές πληροφορίες για το κίνημα –αν και περίμενα περισσότερες–, τους μοίρασα το [Φύλλο εργασίας 4](#) για το [«Βγαίνοντας από το σχολειό»](#). Χάρηκα πολύ γιατί ένα παιδί πολύ αδιάφορο σήκωσε το χέρι του για να κάνει μια εργασία για τον Ζακ Πρεβέρ, την οποία μου παρέδωσε έντυπη την επόμενη φορά. Τους άφησα να ασχολούνται με το [φύλλο εργασίας](#) μέχρι το τέλος της ώρας, επειδή δούλευαν αρμονικά και δεν ήθελα να τους διακόψω. Δεν ζήτησαν καθόλου βοήθεια, καθώς οι ερωτήσεις του [φύλλου εργασίας](#) ήταν αρκετά εύκολες.

13^η ώρα

Το τμήμα βρισκόταν στην τάξη του, χωρισμένο σε ομάδες. Αρχίσαμε να συζητάμε για το κείμενο [«Βγαίνοντας από το σχολειό»](#) με βάση τις ερωτήσεις του [φύλλου εργασίας 4](#), στις οποίες οι μαθητές απάντησαν σχετικά εύκολα.

Η τυποποίηση των χαρακτηριστικών του υπερρεαλισμού που υπάρχει στο [φύλλο εργασίας 4](#) σκοπό είχε να δείξει την απόκλιση του ποιήματος του Πρεβέρ από τα καθάραιμα υπερρεαλιστικά ποιήματα, που φαίνονται δυσνόητα. Έτσι, εντοπίσαμε αυτό το στοιχείο στο κείμενο καθώς οι μαθητές σημείωσαν για το ποίημα ότι δεν περιέχει ούτε ακαταλαβίστικες εικόνες, ούτε στίχους δύσκολους στην κατανόησή.

εικόνες ονειρικές ναι όχι

το στοιχείο της έκπληξης ναι όχι

εικόνες παράξενες, ανοίκειες ναι όχι

την υπέρβαση της καθημερινότητας ναι όχι

εικόνες παράλογες ναι όχι

εικόνες ακαταλαβίστικες ναι όχι

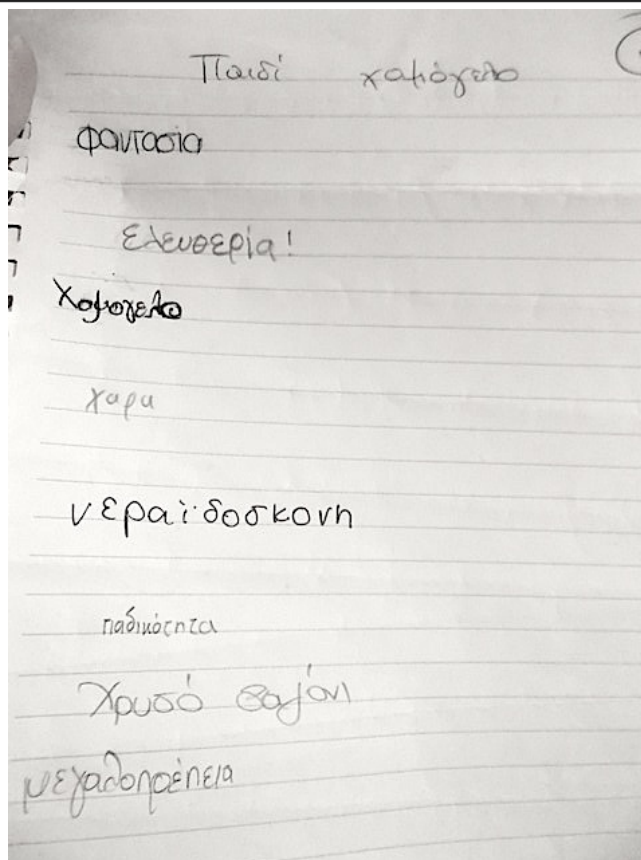
στίχους δύσκολους στην κατανόηση ναι όχι

τη διείδυση του φανταστικού στο πραγματικό ναι όχι

η αίσθηση της ελευθερίας ναι όχι

η κατάργηση της λογικής ναι όχι

Μίλησα στα παιδιά για τα παιχνίδια των υπερρεαλιστών και ιδιαίτερα για το «cadavre exquis». Αποφασίσαμε γρήγορα να παίξουμε το παιχνίδι· έδωσα ένα φύλλο χαρτί στο οποίο ο καθένας έγραφε και διπλώνοντάς το το έδινε στη συνέχεια στον επόμενο. Ιδού οι πρώτες λέξεις-φράσεις του “ποιήματος” που δημιουργήθηκε (και οι οποίες είχαν στενή σχέση με το σενάριο και τα κείμενά του):

Η επόμενη και τελευταία δραστηριότητα του σεναρίου ήταν να δημιουργήσουν οι ομάδες δικά τους ποιήματα. Η ώρα όμως είχε περάσει και έτσι οι ομάδες δεν πρόλαβαν να γράψουν ποιήματα. Επειδή ήταν δύσκολο να διαθέσουμε και άλλη ώρα για το σενάριο, πήραμε λίγη ώρα από το μάθημα της Γλώσσας, κατά την οποία οι ομάδες προσπάθησαν να γράψουν ένα ποίημα. Τα αποτελέσματα δεν ήταν πολύ ικανοποιητικά καθώς οι μαθητές δεν άφησαν τη φαντασία τους ελεύθερη, ενώ μερικοί προσπάθησαν να γράψουν με ομοιοκαταληξία, κάνοντας δηλαδή το αντίθετο από ό,τι τους ζητούσε η δραστηριότητα. Επίσης, νομίζω ότι δεν είχαν προετοιμαστεί κατάλληλα για τη συγγραφή ποιήματος.

Προέτρεψα τις ομάδες να συνεχίσουν τη συγγραφή μέσω του Wiki και να σχολιάσουν τα αξιόλογα ποιήματα των παιδιών από τη Σπάρτη. Τελικά, μόνο δύο ομάδες ανέβασαν ένα ολοκληρωμένο ποίημα στο Wiki.

Παραθέτω τα δείγματα από την ομάδα «Οι Μικροί Υπερρεαλιστές»:

Βγαίνοντας από το σχολείο είδαμε τον πολύχρωμο
ουρανό και πάνω του να πετάνε ολόχρυσα κοράκια.
Είδαμε και ένα αυτοκίνητο να πετάει με επιβάτες
την θάλασσα και τα καταπράσινα δάση.
Καθώς περπατούσαμε είδαμε ένα ζαχαρένιο
σχολείο και μέσα του είδαμε την little cat
να μας χαιρετάει. Τέλος είδαμε τα αρωματισμένα
λουλούδια και τα ανάποδα δέντρα που
έτρωγαν τους καπνιστούς σολομούς.

Από την ομάδα «Μαγικά Αερόστατα»:

Βγαίνοντας από το σχολείο
Συνάντησα τον ήλιο
Καυτό και λαμπερό
Να δίνει το παρόν
Στην γιορτή της άνοιξης
Που μόλις ξεκινούσε
Στη γιορτή εκείνη
Γινόταν η παρέλαση των λουλουδιών
Με σημαιοφόρο το τριαντάφυλλο
Όμορφο, μα με αγκάθια

Η παπαρούνα ακολουθούσε

Από πίσω έχοντας τον ρυθμό της άνοιξης

Τότε ερχόταν η Ρόζα με το κουτσό της πόδι

Προσπαθώντας να μπει στον ρυθμό της άνοιξης

Στο δρόμο είδαμε κανάτες γεμάτες νερό

Αλλά ξαφνικά ακούσαμε έναν ήχο, ωχ έσπασαν

Ποιός άραγε να το έκανε;

Μα φυσικά ο Τρελαντώνης ,ο ζημιάρης

Τέλος ο Αντρέας με την Γιούλια

Στα στάχνα να παίζουν και να θυμούνται τα παλιά

Θα ήθελα να τελειώσω την περιγραφή της εφαρμογής παραθέτοντας στη συνέχεια δύο αντίθετες απόψεις σχετικά με την εργασία σε ομάδες, έτσι όπως αυτές αποτυπώθηκαν σε κείμενο τελικής αξιολόγησης του μαθήματος, στο οποίο οι περισσότεροι μαθητές μίλησαν θετικά για τη χρήση των υπολογιστών και την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Οι κρίσεις προέρχονται από μαθητές που ενδιαφέρονται για το μάθημα· ο πρώτος μιλάει για τη δυσκολία της συνεργασίας σε ομάδες –κάτι που δεν πρέπει να μας φαίνεται αυτονόητο– και ο δεύτερος για την πολυπλοκότητα «ελευθερία» που υπάρχει στη λογοτεχνία:

→ Το μάθημα το προτίμησα με τον συνθετικό, παραδοσιακό τρόπο και όχι με τον τρόπο παιδί-παιχνίδι διότι κάποια άτομα δεν συνεργάζονται πάντα αλλά μονοχά αυτοί που θέλουν και ενδιαφέρονται. Αρα συνήθως δεν υπάρχει συνεργασία. Με τον παραδοσιακό τρόπο όλοι σπαντζάρουν με λογικά και δείχνουν με τις απόψεις τους τι έχουν καταλάβει.

→ Το μάθημα μέσα από αυτό το πρόγραμμα έγινε πιο ενδιαφέρον και μας βοήθησε αφού η ομαδική δουλειά μας έκανε να ενδιαφερόμαστε περισσότερο για το μάθημα. → Σε καμία περίπτωση δεν θεωρώ ότι το μάθημα αυτό το οποίο είναι ένα δημιουργικό και "ελεύθερο" μάθημα το οποίο εκφραζόμαστε μέσα από αυτό δεν πρέπει να γίνεται με τον κλασικό τρόπο, ο οποίος μας "φουλάκιζει" σε συγκεκριμένη μόνο σκέψη.

Σε όλα τα μαθήματα σχολίαζα την κίνηση στο Wiki, που λειτούργησε και μετά την εφαρμογή, και επαινούσα τους μαθητές που ανέβαζαν εργασίες. Ο συνεργατικός αυτός χώρος που δημιουργήσαμε με τον συνάδελφο Γιάννη Κονδυλόπουλο μετατράπηκε –κυρίως από τα παιδιά της Σπάρτης και πιο διστακτικά από τους δικούς

μου μαθητές– σε έναν πολύχρωμο και γεμάτο χρώματα και φαντασία χώρο μάθησης, δημιουργίας και τελικά, ελευθερίας¹⁵.

¹⁵ Βλ. στον φάκελο τεκμηρίων το tek_m_8_wiki_stigmioytra.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1 ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΜΠΑΛΟΝΙ (LE BALLON ROUGE, Γαλλία 1956)

Ας προσπαθήσουμε να δούμε πιο αναλυτικά αυτήν τη συγκινητική ιστορία ανάμεσα στο παιδί και το μπαλόνι. Ας αναρωτηθούμε πρώτα: γιατί το μπαλόνι έχει τόσο έντονο και χαρούμενο χρώμα ενώ τα χρώματα που κυριαρχούν στην ταινία είναι τα γκριζα;

Η κάθε ομάδα στη συνέχεια θα απαντήσει στη δική της ερώτηση (η ομάδα α την 1η ερώτηση κτλ). Έτσι, αφού ακούσουμε προσεκτικά τις ομάδες και τις σκέψεις τους, θα έχουμε καταλάβει καλύτερα αυτήν τη μυστηριώδη σχέση ανάμεσα στο παιδί και το μπαλόνι.

1. Ποια σχέση αναπτύσσεται ανάμεσα στο παιδί και στο μπαλόνι; Τι ανακαλύπτει το παιδί για το μπαλόνι; Πώς εξελίσσεται η σχέση παιδιού και μπαλονιού; Ποιες δυσκολίες συναντούν το παιδί και το μπαλόνι;
2. Θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε το μπαλόνι ως "άτακτο"; Δώστε κι άλλα επίθετα που θα μπορούσαν να χαρακτηρίσουν το μπαλόνι.
3. Γιατί τα άλλα παιδιά θέλουν να καταστρέψουν το μπαλόνι;
4. Όταν το αγόρι συναντιέται με το κορίτσι τι συμβαίνει;
5. Πώς αντιμετωπίζουν οι μεγάλοι το μπαλόνι; Γιατί το μπαλόνι δεν μπορεί να εισβάλλει σε χώρους όπως το σχολείο ή η εκκλησία;

.....

.....

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Και τώρα όλοι μαζί ας σκεφτούμε:

- τη σημασία της τελευταίας σκηνής
- αν το φιλμ είναι ρεαλιστικό ή μοιάζει με παραμύθι
- αν είναι μια ταινία για παιδιά ή για ενήλικες
- και τι τελικά συμβολίζει το μπαλόνι.

Και για το τέλος το πιο ωραίο (ατομική εργασία):

δημιουργήστε ένα σενάριο ταινίας ή μια μικρή ιστορία με ένα αντικείμενο που να έχει τα χαρακτηριστικά του κόκκινου μπαλονιού.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : «Κι όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν» της Έλλης Αλεξίου

☞ Το κείμενο αυτό είναι ένα διήγημα. Ψάχνουμε στο *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων* και θυμόμαστε τα χαρακτηριστικά του διηγήματος.

.....
☞

Ψάχνουμε στην *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* και βρίσκουμε:

ποια ήταν η αδελφή της Έλλης Αλεξίου:

τι κοινό είχε η Έλλη Αλεξίου με τη Μέλπω Αξιώτη:

κάποιο άλλο ενδιαφέρον στοιχείο για τη ζωή της :.....

1. Να βρείτε στο απόσπασμα:

τον τόπο:

τον χρόνο:.....

τα πρόσωπα:

2. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε πού βρίσκεται ο πατέρας των παιδιών και γιατί βρίσκεται εκεί. Γι' αυτό θα δούμε κάποια ντοκιμαντέρ.

.....

3. Πώς ζει η οικογένεια των παιδιών;

.....

Πώς ζουν οι άλλες οικογένειες; Τι καταλαβαίνουμε για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της Ελλάδας εκείνη την εποχή;

.....

4. Στο διήγημα περιγράφεται αρκετά αναλυτικά ένα αντικείμενο. Ποιο είναι αυτό; Πόσες φορές περιγράφεται; Τι σημασία αποκτά για τους δύο μικρούς ήρωες;

.....Για όλα τα παιδιά το αντικείμενο αυτό αντιπροσωπεύει ταυτόχρονα το **όνειρο** και την **πραγματικότητα**. Να σχολιάσετε αυτήν την άποψη.

5. Ας προσέξουμε λίγο τον **τρόπο** που είναι γραμμένο το κείμενο:

- η αφήγηση του κειμένου γίνεται σε πρόσωπο.

- Πόσες φορές επανέρχεται στο κείμενο η φράση «Κι όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν»; Γιατί αυτή η επανάληψη;

-Γιατί η συγγραφέας επιλέγει να τοποθετήσει την ιστορία της τις μέρες των Χριστουγέννων;

.....- Τι περιγράφεται από τα πρόσωπα;

Γιατί;.....

-ας προσέξουμε **ποιος μιλάει** στο κείμενο. Ας χρωματίσουμε με μπλε τη **φωνή** του αφηγητή στο κείμενο, με κίτρινα τα λόγια των παιδιών και με κόκκινο αυτά της μητέρας. Ποιο χρώμα κυριαρχεί; Τι δείχνει αυτό;

Θα μπορούσε να γίνει εύκολα το διήγημα αυτό θεατρικό έργο και γιατί;

Ας προσέξουμε λίγο την περιγραφή του σιδηρόδρομου στη σ. 195: Θα είναι βαμμένη μπλε γιατί μιλάει ο αφηγητής. Αλλά μήπως ο τελευταίος περιγράφει τον σιδηρόδρομο έχοντας κρυφακούσει αυτά που λένε τα παιδιά; Μήπως περιγράφει τον σιδηρόδρομο

με τα **μάτια των παιδιών**; Φανταστείτε πώς θα περιέγραφε ένα παιδί σε ένα άλλο τον σιδηρόδρομο.

.....
.....
.....

Ας προσέξουμε και την τελευταία παράγραφο στη σ. 196. Ποιος λέει αυτές τις φράσεις; Ποιος κάνει αυτές τις ερωτήσεις;
Τέλος, ψάχνουμε αν υπάρχουν σκέψεις της μητέρας στο κείμενο.
Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι στο κείμενο κυριαρχεί η **οπτική**
Σε ποιο άλλο κείμενο το συναντήσαμε αυτό;
- Πώς θα χαρακτηρίζατε αυτό το διήγημα και γιατί;
ρεαλιστικό; φανταστικό; με παραμυθικά στοιχεία; ποιητικό; αληθοφανές ;

.....
.....
.....

6. Οι επιθυμίες των δύο παιδιών μένουν **ανεκπλήρωτες**. Κατά τη γνώμη σας το διήγημα τελειώνει αισιόδοξα ή απαισιόδοξα;

.....
.....
.....
.....

7. Γράψτε μια συνέχεια του διηγήματος.

Φύλλο εργασίας 2 για την ταινία «Η Σονγκ Σονγκ και η Λιτλ Κατ»

Τα δύο κοριτσάκια της ιστορίας μας είναι φανερό ότι ανήκουν σε διαφορετικούς κόσμους. Ας βρούμε τα βασικά στοιχεία των κόσμων αυτών (οικογένεια, οικονομική κατάσταση, παιχνίδια). Να προσέξουμε ότι ο κόσμος της Little Cat έχει κάποιες πλευρές που αντισταθμίζουν τη σκληρότητά του. Από την άλλη, ο φαινομενικά άνετος κόσμος της Song Song έχει κάποιες πλευρές πολύ σκληρές.

Να συνεχίσουμε; Η κάθε ομάδα θα απαντήσει την αντίστοιχη ερώτηση: (δηλαδή η ομάδα α την 1η κλπ)

1. Το σπασμένο παιχνίδι της Song Song γίνεται μια σπάνια πολυτέλεια για τη Little Cat. Τι ρόλο έχει αυτή η κούκλα στη ζωή της Little Cat, όταν ζει με τον «παππού» της και αργότερα μένει ορφανή;
2. Γιατί η Song Song πετάει ή σπάει τα παιχνίδια της; Τι δείχνει αυτή η πράξη της;
3. Η Little Cat, παρόλο που δεν κατέχει σχεδόν τίποτε, μοιράζεται την κούκλα της με τα άλλα κοριτσάκια και χαρίζει ένα λουλούδι στην πλούσια Song Song. Ας σκεφτούμε γιατί το κάνει αυτό και τι ρόλο θα έχει αυτό το λουλούδι στην επόμενη σκηνή.
4. Τι όνειρα έχει η Little Cat; Τα πραγματοποιεί;
5. Ας αναρωτηθούμε γιατί ο μπαμπάς της Song Song της λέει ψέμματα. Άραγε η Song Song καταλαβαίνει τι συμβαίνει στην οικογένειά της; Πώς αντιδρά η μητέρα της στον χωρισμό με τον πατέρα;

Τέλος, ας σκεφτούμε όλοι μαζί:

-τι σχέση έχουν τα δύο κοριτσάκια με τα παιχνίδια τους;

-ποια στοιχεία του κόσμου των παιδιών πιστεύετε ότι υπάρχουν στην ταινία;

Φύλλο εργασίας 3 – ομάδα α

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως **ομάδα α** θα ασχοληθούμε περισσότερο με τα **ατομικά παιχνίδια** που βρίσκουμε στο μικρό Ανθολόγιο που σας δόθηκε.

Ας αρχίσουμε από το μυθιστόρημα του Γιώργου Θεοτοκά Λεωνής (που έχει το όνομα του βασικού ήρωα) από το οποίο έχουμε διαβάσει την αρχή και κάποια αποσπάσματα των πρώτων κεφαλαίων, όπου ο Λεωνής είναι ακόμα παιδί.

❧ Ποιος μιλάει σε αυτό το κείμενο και σε ποιο πρόσωπο;

.....

Ο αφηγητής αυτός φαίνεται να γνωρίζει όλη τη ζωή του Λεωνή. Μπορούμε να βρούμε κάποιες φράσεις στις οποίες φαίνεται αυτό;

.....

.....

.....

❧ Ποιες δραστηριότητες έχει ο Λεωνής, όταν είναι μόνος του; Τι του προσφέρουν αυτά τα παιχνίδια; Τι σχέση έχει η ζωγραφική με την αφήγηση;

.....

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

℘ Το διήγημα του Ντανίλο Κις «Το παιχνίδι» είναι λίγο δύσκολο. Αν προσέξουμε όμως, καταλαβαίνουμε ότι ένας πατέρας κοιτάζει το παιδί του που παίζει. Τι παιχνίδι παίζει το παιδί; Ποιον μιμείται; Τι σχέση έχει το παραμύθι που λέει η μητέρα με αυτό το παιχνίδι;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Φύλλο εργασίας 3 – ομάδα β

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως **ομάδα β** θα ασχοληθούμε περισσότερο με τις **αταξίες** που κάνουν (ή δεν κάνουν) τα παιδιά που βρίσκουμε στο μικρό Ανθολόγιο που σας δόθηκε.

Ως αρχίσουμε από το μυθιστόρημα της Πηνελόπης Δέλτα, *Ο Τρελαντώνης* (που έχει ως τίτλο το παρατσούκλι του βασιικού ήρωα, του μικρού Αντώνη).

Ποιος **μιλάει** στο κείμενο; Σε τι πρόσωπο γίνεται η αφήγηση;

.....

Στο απόσπασμα που έχουμε, τα μέρη στα οποία υπάρχει **διάλογος** είναι πολλά ή λίγα;

.....

Τελικά ποιος μιλάει πιο πολύ, ο αφηγητής ή τα παιδιά;

.....

Πώς μαθαίνουμε τι έγινε με τον μπάρμπα Γιάννη τον Κανατά; Ποιος διηγείται την αταξία, ο αφηγητής ή τα παιδιά;

.....

Γιατί ο Αντώνης ομολογεί την αταξία στον θείο του; Στο τέλος γιατί «αναπνέει ελεύθερα»;

.....
.....
.....

Πώς φαίνεται η αγάπη της Πουλουδιάς, της αδελφής του Αντώνη, προς τον μικρό της αδελφό;

.....
.....

Γνωρίσαμε όμως και άλλα παιδιά και άλλα παιχνίδια:

❧ Γιατί μαλώνουν οι γονείς του τον Λεωνή, όταν επιστρέφει από τον κήπο σε κακή κατάσταση; Έχουν δίκιο;

.....
.....
.....
.....

❧ Τι είδους παιδί είναι η Κυβέλη;

.....
.....
.....
.....

❧ Στο διήγημα «Οι Αρραβωνιασμένοι», ποιος είναι ο ρόλος της Άνας, της μεγαλύτερης αδελφής του Άντι; Συμβαίνει συχνά αυτό, τα μεγαλύτερα αδέρφια να μεσολαβούν ανάμεσα στα μικρότερα και τους γονείς;

.....

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

.....

.....

.....

.....

.....

❧ Γιατί οι δύο αδελφές στο κείμενο «Σκουληκαντέρες» δεν κάνουν αταξίες; Τι θα κάνατε εσείς στην τελευταία σκηνή; Ας αναρωτηθούμε αν κάποιες φορές η ανυπακοή είναι προτιμότερη από την υπακοή...

.....

.....

.....

.....

.....

Φύλλο εργασίας 3 – ομάδα γ

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως **ομάδα γ** θα ασχοληθούμε περισσότερο με τις **σχέσεις των παιδιών με άλλα παιδιά**, που ίσως είναι και διαφορετικά από τα ίδια.

η Ρόζα

Ξεκινάμε από το διήγημα της Άλκης Ζέη «Σκουληκαντέρες» (θα δούμε ποιες ήταν τελικά αυτές...).

Ποιος μιλάει σε αυτό το κείμενο; Σε τι πρόσωπο γίνεται η αφήγηση;

.....

Πώς λένε την αφηγήτρια; Πώς τη φωνάζει η αδελφή της; Η αφηγήτρια, όταν μιλάει, είναι μεγάλη ή παιδί; (Ας βρούμε αποσπάσματα που να στηρίζουν την απάντησή μας).

.....

.....

.....

.....

Ποιο παρατσούκλι αποκτούν τελικά οι δύο αδελφές; Είναι άδικο ή δίκαιο που τους αποδίδεται αυτό το παρατσούκλι;

.....

.....

.....

⌘ Πώς αλλάζουν οι διακοπές των κοριτσιών με τη Ρόζα; Τι παιχνίδια παίζουν μαζί;

.....

.....

Η Ρόζα είναι διαφορετική από τις δύο αδελφές. Αυτό επηρεάζει τη σχέση τους;

.....

.....

.....

Γνωρίσαμε όμως και άλλα παιδιά και άλλα παιχνίδια:

⌘ Πώς μαθαίνονται οι κανόνες για τα παιχνίδια που παίζει ο Λεωνής στον Κήπο;

.....

.....

Πώς καταλήγει το παιχνίδι ανάμεσα στην ομάδα των Φράγκων και των ελληνορθόδοξων; Οι νικητές τήρησαν τους όρους του παιχνιδιού; Οι δύο ομάδες χωρίζονται με βάση τις διαφορές στην εκκλησία στην οποία ανήκουν. Τι δείχνει αυτό για τα παιχνίδια των παιδιών;

.....

.....

.....

⌘ Πώς εξελίσσεται η σχέση της Κυβέλης με τα άλλα παιδιά; Τι παιχνίδια νομίζετε ότι παίζουν μαζί;

.....

.....

.....

Οι διαφορές που έχουν μεταξύ τους τα παιδιά είναι μεγάλες;

.....

.....

.....

Στο διήγημα του Ντανίλο Κις «Οι αρραβωνιασμένοι», γιατί το παιδί θυμώνει με την παρέα του και γιατί αισθάνεται προδομένο από τη μητέρα του;

.....

.....

.....

.....

Φύλλο εργασίας 3 – ομάδα δ

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως ομάδα δ θα ασχοληθούμε περισσότερο με τις **σχέσεις αγοριών-κοριτσιών** μέσα από τα παιχνίδια και τους παιδικούς έρωτες.

Ξεκινάμε από το διήγημα του Ντανίλο Κις «Οι Αρραβωνιασμένοι». Ποιος μιλάει σε αυτό το κείμενο; Έχουν περάσει πολλά χρόνια από τα γεγονότα που διηγείται; Μέσα στο κείμενο όμως έχουμε ένα σχόλιο για την αφήγηση (μέσα σε μια παρένθεση, ας τη βρούμε). Τι σημαίνει αυτό το σχόλιο; Τελικά ποιος μιλάει σε αυτό το κείμενο;

.....

.....

.....

.....

Μαθαίνουμε τελικά τι ήξερε από την ιστορία του Άντι με τη Γιούλα ο πατέρας του ή όχι;

.....

.....

❧ Τι χαρακτηρισμό θα δίναμε στη σχέση του Άντι και της Γιούλα που είναι ακόμα παιδιά; Θα μπορούσαμε να την πούμε έρωτα;

.....

.....

.....

❧ Γιατί ο Άντι δεν πηγαίνει σπίτι του μετά τον καυγά με τα παιδιά; Πώς νιώθει;

.....

.....

.....

Γνωρίσαμε όμως και άλλες τέτοιες ιστορίες.

❧ Ο Λεωνής θέλει να μάθει τη σημασία της λέξης «ερωτικά» (ποιήματα). Πώς αντιδρούν οι μεγάλοι σε αυτό; Τι θα του απαντούσατε εσείς;

.....

.....

.....

❧ Όταν ο Λεωνής κάνει περίπατο με τον Πάρη και την αδελφή του στον Κήπο, ο χώρος τού φαίνεται διαφορετικός. Γιατί συμβαίνει αυτό; Ποια εξήγηση μπορούμε να δώσουμε;

.....

.....

.....

❧ Η Ρόζα αφηγείται στις δύο αδελφές μια ιστορία αγάπης. Καταλάβατε σε ποια χώρα καταφεύγει το ζευγάρι των αγαπημένων; Γιατί η αφηγήτρια γράφει τη χώρα με αυτόν τον τρόπο; Τι θέλει να δείξει για τη Ρόζα;

 <p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	 <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i></p> <p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p> <p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>	 <p>ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
--	--	---

.....

.....

Ως αντίδρα ο Ανδρέας, στο διήγημα του Ντανίλο Κις «Παιχνίδι», μπροστά στο πορτρέτο της Μόνα Λίζα; Γιατί δεν μπορεί να είναι καλός έμπορος μπροστά της;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Φύλλα εργασίας 3 – ομάδα ε

Αφού διαβάσαμε αρκετά κείμενα που έχουν ως θέμα τους τη ζωή των παιδιών, τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τους, ας προσπαθήσουμε να δούμε, η κάθε ομάδα ξεχωριστά, κάποια από τα κείμενα αυτά καθώς και ειδικότερα θέματα.

Ως **ομάδα ε** θα ασχοληθούμε περισσότερο με τις **διαφορές** ανάμεσα στον κόσμο των μεγάλων και των παιδιών, καθώς και με τις **κοινωνικές διαφορές** ανάμεσα στα παιδιά.

Ξας αρχίσουμε από το μικρό κείμενο του Μπωντλαίρ (πεζό ποίημα). Ποιος μιλάει στο κείμενο αυτό; Σε τι πρόσωπο γίνεται η αφήγηση; Σε ποιον απευθύνεται;

.....

.....

Ο αφηγητής ενώ κάνει περίπατο αντιλαμβάνεται μια σκηνή στον δρόμο ανάμεσα σε δυο παιδιά. Καταλαβαίνει τον κόσμο αυτόν ή του είναι ξένος;

.....

.....

Ας κάνουμε μία λίστα με την περιγραφή του κάθε παιδιού και του παιχνιδιού του. Τι παρατηρούμε; Γιατί ο συγγραφέας γράφει ότι τα κάγκελα είναι «συμβολικά»; Επίσης, γιατί

στην τελευταία φράση υπάρχει η λέξη «ίδια» (μάλιστα στο γαλλικό κείμενο η λέξη είναι «ίση»); Τι συμπεράσματα μπορούμε να βγάλουμε;

.....

.....

.....

.....

.....

Να βρούμε δύο ακόμη τίτλους για το κείμενο (μπορούμε να βασιστούμε και σε μια φράση του κειμένου, π.χ. την πρώτη ή την τελευταία)

.....

Γνωρίσαμε όμως και άλλα παιδιά και άλλα παιχνίδια:

❧ Γιατί ο Λεωνής ζηλεύει τα παιδιά του καρβουνιάρη; Τι παιχνίδι παίζουν όλοι μαζί;

Πώς το φαντάζεστε;

.....

.....

.....

.....

❧ Ο κήπος του Ταξιμιού χωρίζεται στον κόσμο των μεγάλων και στον κόσμο των μικρών. Ποιες είναι οι δραστηριότητες των μεν και των δε; Θα μπορούσαμε να σχεδιάσουμε τον κήπο αυτό;

.....

.....

.....

Στο διήγημα «Σκουληκαντέρες» στα μάτια των δύο κοριτσιών ο πατέρας τους τους φαίνεται ακατανόητος. Γιατί συμβαίνει αυτό; Πώς κρίνουν τη συμπεριφορά της μητέρας; Κάνουν κάτι κοινό η μητέρα με τις δύο αδελφές;

.....

.....

.....

Γιατί ο πατέρας απαγορεύει την παρέα με τη Ρόζα;

.....

Η Κυβέλη και τα παιδιά στην παραλία ανήκουν σε διαφορετικούς κόσμους; Γιατί την κοιτούν με θαυμασμό; Σας έχει τύχει ένα παιδί από την Αθήνα να σας φαίνεται διαφορετικό από εσάς;

.....

.....

.....

.....

Γιατί στο διήγημα του Ντανίλο Κις «Το παιχνίδι» ο πατέρας είναι χαρούμενος με το παιχνίδι του παιδιού ενώ η μητέρα όχι;

.....

.....

Ατομική εργασία 2

Από όλα τα κείμενα που διαβάσαμε ποιο σας άρεσε περισσότερο; Να γράψετε (ή να φτιάξετε σε Word ή σε PowerPoint) μια παρουσίαση του κειμένου που θα διαλέξετε. Μιλήστε μας για τον συγγραφέα, την υπόθεση, για τον ρόλο που έχει το παιχνίδι στο κείμενο αυτό. Συνοδέψτε το με εικόνες. Φυσικά, μπορείτε να το ανεβάσετε στο Wiki για περαιτέρω συζήτηση.

Φύλλο εργασίας 4 - «Βγαίνοντας από το σχολειό»

Αφού γνωρίζουμε καλύτερα τώρα το κίνημα του υπερρεαλισμού, ας συναντηθούμε και με ένα ποίημα, του οποίου ο δημιουργός συνδέθηκε με τους υπερρεαλιστές. Το ποίημα αρχίζει μια στιγμή της μέρας που σίγουρα σας αρέσει.

Η κάθε ομάδα θα απαντήσει στην αντίστοιχη ερώτηση (η πρώτη ομάδα την 1α, την 1β κλπ.).

- 1α. να ξεχωρίσετε κάποιες οπτικές εικόνες από το πλήθος που υπάρχουν στο ποίημα.
- 2α. να βρείτε κάποιες χιουμοριστικές εικόνες ή χιουμοριστικά στοιχεία
- 3α. να βρείτε οσφρητικές εικόνες
- 4α. να βρείτε ηχητικές εικόνες
- 5α. να βρείτε εικόνες που να προέρχονται από τα παραμύθια ή από τη λογοτεχνία

1.	2	3	4	5

Ας δούμε λίγο την τεχνική του ποιήματος (είναι μετάφραση από τα γαλλικά βέβαια, δεν το ξεχνάμε):

1β. Έχει ομοιοκαταληξία; μέτρο;..... ίσο αριθμό συλλαβών σε κάθε στίχο;..... Άρα είναι παραδοσιακό ή μοντέρνο;Φυσικά! Αφού ο υπερρεαλισμός είναι ένακίνημα.

2β. Είναι αφηγηματικό ή όχι;Τι έχετε να πείτε για τη γλώσσα του ποιήματος;Η επιλογή αυτή έχει σχέση με το θέμα του ποιήματος;

3β. Το ποίημα περιέχει επαναλήψεις;

Απαριθμήσεις;

4β. Στο ποίημα υπάρχουν πολλές προσωποποιήσεις. Βρείτε μερικές:

.....
.....

5β. Βρείτε στοιχεία φανταστικά στο ποίημα:

.....
.....

Ποια εικόνα σάς άρεσε περισσότερο; Η κάθε ομάδα να συμφωνήσει σε μία κοινή εικόνα.

.....
.....

Κάθε ομάδα να βρει δύο τουλάχιστον χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας που να εκφράζονται στο ποίημα.

.....
.....

Ας τα συλλέξουμε τώρα! Ίσως οι άλλες ομάδες να βρήκαν κάτι ενδιαφέρον.

.....
.....
.....
.....

Συνοψίζουμε: ποια από τα παρακάτω χαρακτηριστικά των υπερρεαλιστικών ποιημάτων συναντάμε στο ποίημα του Πρεβέρ:

εικόνες ονειρικές ναι όχι

το στοιχείο της έκπληξης ναι όχι

εικόνες παράξενες, ανοίκειες ναι όχι

η υπέρβαση της καθημερινότητας ναι όχι

εικόνες παράλογες ναι όχι

εικόνες ακαταλαβίστικες ναι όχι

στίχους δύσκολους στην κατανόηση ναι όχι

η διείσδυση του φανταστικού στο πραγματικό ναι όχι

η αίσθηση της ελευθερίας ναι όχι

η κατάργηση της λογικής ναι όχι

το ταξίδι ναι όχι

Κι επειδή τα καταφέρατε πολύ καλά, θα ακούσουμε τώρα μελοποιημένο το τραγούδι (στα γαλλικά βέβαια αλλά δεν έχει τόση σημασία, έτσι δεν είναι;). Τόσο το ποίημα όσο και το τραγούδι είναι πολύ δημοφιλή και αγαπητά στους γάλλους μαθητές-τριες.

Τέλος, θα γίνουμε και εμείς μία λογοτεχνική παρέα. Θα παίξουμε όλοι μαζί ένα από τα αγαπημένα παιχνίδια αυτής της απίθανης ομάδας των υπερρεαλιστών, το (μπρρ....) *Εξάισιο πτώμα*.

Το ποίημά μας

Στο ποίημα του Πρεβέρ που μελετήσαμε τα παιδιά βγαίνουν από το σχολείο και ταξιδεύοντας συναντούν πρόσωπα λογοτεχνικά ή παρμένα από τον κόσμο του παραμυθιού. Τώρα που το δικό μας ταξίδι στον κόσμο του παιδιού, του παιχνιδιού και της φαντασίας φτάνει στο τέλος του, ήρθε η ώρα να γράψει κάθε ομάδα το δικό της ποίημα.

Ας αφήσουμε τη φαντασία μας ελεύθερη και ας γράψουμε το δικό μας «Βγαίνοντας από το σχολείο».

Ας προσπαθήσουμε να συναντήσουμε στο ποίημά μας κάποια από τα παιδιά-ήρωες που συναντήσαμε στα κείμενα (ταινίες κτλ.) που διαβάσαμε.

Κι όταν γράψουμε τα ποιήματά μας, μπορούμε να φτιάξουμε νέα πολυτροπικά ή πολυμεσικά κείμενα χρησιμοποιώντας όποιο εργαλείο θέλουμε: πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων ή κατασκευής αφίσας, εικόνες του Google, πρόγραμμα δημιουργίας κόμικς.

Και φυσικά θα το αναρτήσουμε στο Wiki!

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

—

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Αν το σενάριο εφαρμοζόταν σε συνεχόμενο δίωρο, τότε οι δραστηριότητες θα ολοκληρώνονταν πιο εύκολα και δεν θα υπήρχε κατακερματισμός. Όμως, δεν υπήρξαν ιδιαίτερες δυσκολίες στην εφαρμογή του σεναρίου· η τάξη δούλεψε ικανοποιητικά και η δημιουργία του συνεργατικού χώρου Wiki έδωσε μια άλλη διάσταση στη διδασκαλία: οι μαθητές ήξεραν ότι μπορούσαν να ανταλλάξουν απόψεις με άλλα παιδιά, με τα οποία δεν γνωρίζονταν, και να μοιραστούν μαζί τους σκέψεις για κείμενα και ταινίες.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κελεπούρη, Μ. & Ε. Χοντολίδου. 2012. Μελέτη για τα εκπαιδευτικά σενάρια στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.3_melete_senarion_1_ogotekhnias_2.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σκίτσα του Sempé

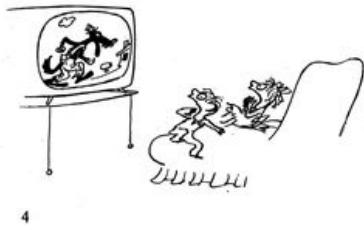
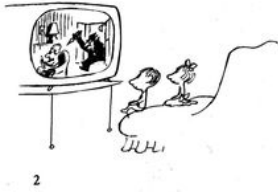
[http://bibliobs.nouvelobs.com/beaux-livres/2011/12/15.OBS6820/sempe-l-enfance-de-l-art.html](http://bibliobs.nouvelobs.com/beaux-livres/2011/12/15/OBS6820/sempe-l-enfance-de-l-art.html)

<http://thanagra.typepad.com/blog/2008/08/122-le-pire-des-pirates-cest-le-pirate-qui-rate.html>

<http://ribambins.canalblog.com/tag/enfance>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

<http://blog.slate.fr/des-bulles-carrees/2009/11/05/en-rda-la-bd-sous-surveillance/>

<http://larkabout.wordpress.com/2010/01/25/le-petit-nicolas/>

<http://inthemoodforculture.blogspot.gr/2012/01/enfances-sempe.html>

<http://fada-webzine.com/jean-jacques-sempe/sempe-le-petit-nicolas-2/>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

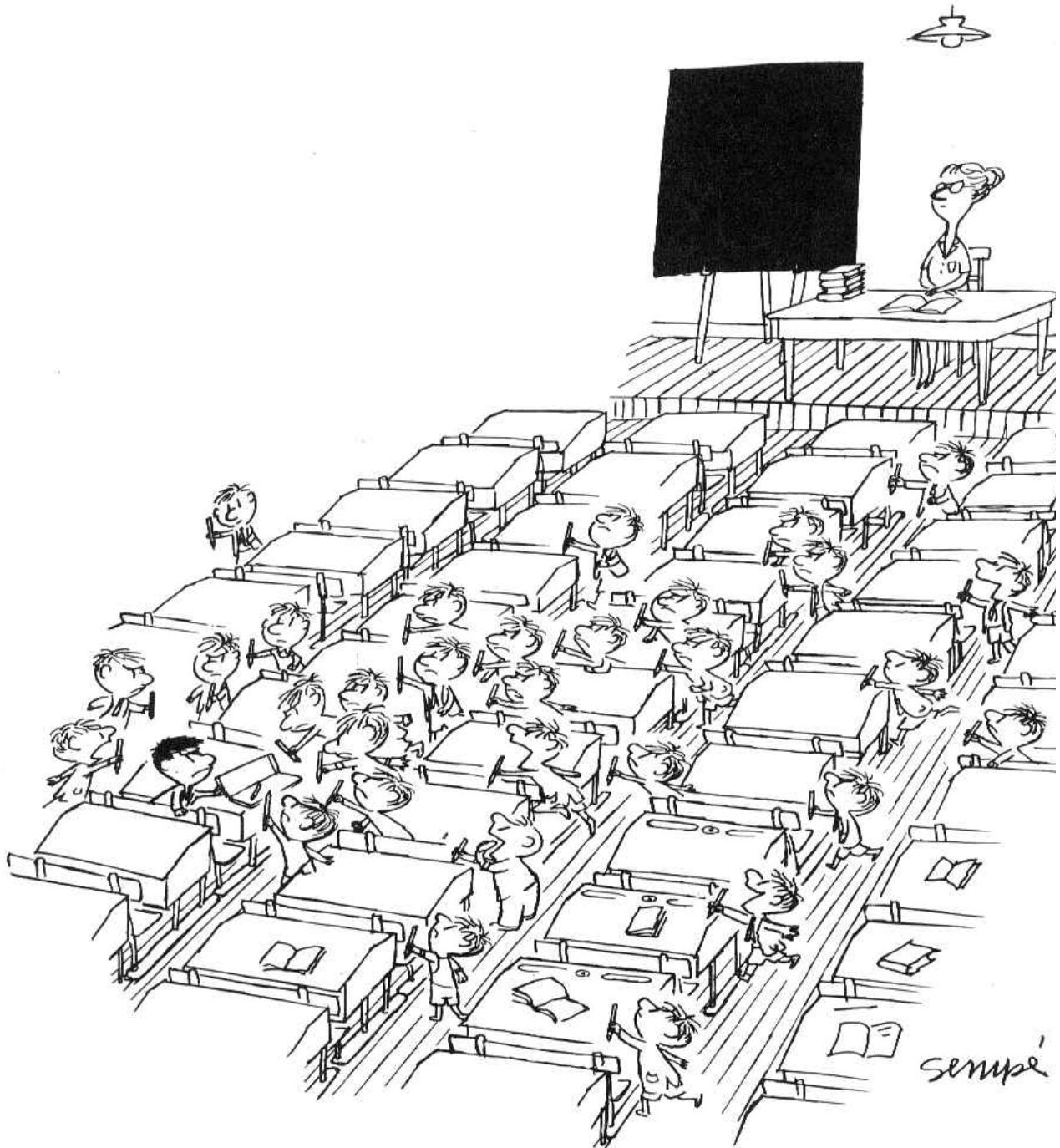
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκίτσα του Αρκά:

<https://docs.google.com/file/d/0B821tGly8lh1ZDQ0N2lwMjYtNGViMS00MGI2LWlzMzUtZGMγMjQ1NDBiM2Uw/edit?hl=en>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΠΕΖΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΜΠΩΝΤΛΑΙΡ

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΟΥ ΦΤΩΧΟΥ

Θέλω να δώσω την ίδια μιζή θάλας δικσιόδατης. Υπάρχουν τόσο λίγες δικσιόδατες που να μην είναι ενοχές!

Όταν θα βγείτε το πρωί απαρτισμένοι να χαζέψετε στους μεγάλους δρόμους, γεμίστε τις τσέπες σας με μικρές έρευνες της δεκάρας, — όπως ή φασουλής που κουνιέται μ' ένα μόνο σπάγκο, οι σιδεράδες που χτυπούν το άμμο, ή καθαλάρες και το άλογο που η σέρα του είναι αφιρίτρα, — και πλάι στα κεντοάκια, στη ρύα των δέντρων, χαρίστε τα στα άγνωστα και φτωχά παιδιά που θα συναντήσετε. Θα δείτε τα μάτια τους να ανοίγουν διάπλατα: στην αρχή δε θα ταυμάσουν να τα πάρουν. Θα αμφιβάλλουν για την εύτυχία τους. Μετά, τα χέρια τους θα αρπάξουν ζωηρά το δώρο και θα το σκάσουν όπως κάνουν οι γάτοι που πάνε να φάνε μακριά από σας το φαγητό που τους δώσατε, έχοντας μάθει να δυσπιστούν στον άνθρωπο.

Σ' ένα δρόμο, πίσω από τα κάγκελα ενός τεράστιου κήπου, που στην άκρη του ξεχείριζε ή άσπράδα ενός όμορφου ηλιόλουστου πάρκου, στεκόταν ένα όμορφο και δρασερό παιδί, ντυμένο με τα τόσο χαριτωμένα έξοχα ρούχα του. Η πολυτέλεια, ή ξενισιακά και το συνηθισμένο θέαμα του κλάιτου κάνουν αυτά τα παιδιά τόσο όμορφα, που θα τα νό-

μιζε κανείς φτιαγμένα από διαφορετική πλάστα από τα παιδιά της μέσης τάξης ή τα φτωχά.

Πλάι του, ήταν ξεπλημένο στο χαρτάρι ένα άστραφτερό παιχνίδι, το ίδιο φρέσκο με τον ιδιοκτήτη του, γυαλισμένο, επιχρυσωμένο, ντυμένο μ' ένα πορφυρό φόρεμα και οικειωμένο με φτερά και γυαλάκια. Άλλα το παιδί δεν ασχολίστη με το αγαπημένο του παιχνίδι και να τί κοιτούσε:

Από την άλλη μεριά του κηκλιδώματος στο δρόμο, ανάμεσα στα γαϊδουράγκαθα και στις τσουκνίδες, βρισκόταν ένα άλλο παιδί, βρώμικο, καχεκτικό, μουντζουρωμένο, ένα από αυτά τα χαμίνια που ένα άμερλητο μάτι θα ανακάλυπτε την όμορφη του, αν, όπως το μάτι του γνώστη μαντεύει μία ιδανική ζωγραφική κάτω από το βερνίκι ενός καρτοπάρη, το καθάριζε από την αποκρουστική παλίνα της θλιμότητας.

Ανάμεσα από αυτά τα σιδερένια φράγματα που χωρίζουν συμβολικά δύο κόσμους, το μεγάλο δρόμο και τον πάρκο, το φτωχό παιδί έδειχνε στο κλάιστο το παιχνίδι του, που αυτό περιεργαζόταν απλυστα σαν ένα αντικείμενο σπάνιο και άγνωστο. Λαϊκό, αυτό το παιχνίδι, που το μικρό βρωμιάρικο ένοχλούσε, έρέθιζε και κουνούσε μέσα σ' ένα κλουβί, ήταν ένας ζωντανός άρουραος! Οι γονείς, για οικονομία σίγουρα, είχαν πάρει το παιχνίδι από την ίδια τη ζαή.

Και τα δύο παιδιά γελοούσαν το ένα στο άλλο άδελφικά, με δόντια το ίδιο άστρα.